

Musikformatets inverkan på musiksökningar

Jimmy Nilsson

Examensarbete (30 högskolepoäng) i biblioteks- och informationsvetenskap för
masterexamen inom ABM-masterprogrammet vid Lunds universitet.

Handledare: Henrik Horstbøll

År: 2013

© Jimmy Nilsson

Title

Music format's impact on music-seeking

Abstract

The purpose of this master's thesis is to examine whether music formats, as well as social media and apps, has affected how people dedicated to music search for music – and how this relates to the master's thesis theoretical aspects, as well as previous research about music information-seeking and -retrieval and the significance of tactile attributes. This will also be put in a library context, focusing primarily on the library at Malmö Academy of Music (Musikhögskolans bibliotek) and the Malmö City Library (Stadsbiblioteket), and how the change of music format's aswell as searchmethods has affected libraries in general and said libraries in particular.

In light of the questions at issue, my survey consists of questionnaires answered by library visitors at Malmö Academy of Music, aswell as interviews with personnel at the library at Malmö Academy of Music and Malmö City Library.

In the analysis I aim to discuss the survey-answers in relation to previous research and theories – primarily in informationscience and media studies, regarding music information-seeking and music information-retrieval, the significance of tactile attributes and how the libraries are affected. Marshall McLuhans statement that ”the medium is the message” is also discussed in relation to the discoveries of the survey aswell as the analysis.

Briefly the conclusions are that the survey participants use different varieties of searchmethods aswell as music formats, but the use of different music streaming services is most common – both in searchmethods and as music format. The change in searchmethods appears substantially in the transition from physical music formats to digital. The impact of social media is mainly connected to how the participants is sharing music nowadays, wich more or less appears to be the same as before the digital music formats. But it takes place in the digital sphere instead of being limited to a physical location.

How this affects libraries music sections and music libraries also has strong connections to the decreased importance of the physical space. It's also stated in the interviews that users questions about, and accomodations of physical music format's isn't as common as it used to be. However, the libraries role to mediate and recommend music has become a more central role, in a kind of replacement for accomodations of music.

Keywords

Musikformat, musikinformationsökning, musikinformationsåtkomst, sociala medier, musikbibliotek

Music format, music information-seeking, music information-retrieval, social media, music libraries

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.2 Syfte och frågeställningar.....	5
1.3 Terminologi.....	6
1.4 Avgränsningar.....	8
1.5 Disposition.....	8
2. Tidigare forskning och teoretiska aspekter.....	9
2.1 McLuhan - ”mediet är budskapet”.....	9
2.1.1 Den digitala tidsåldern.....	12
2.2 Musikinformationsåtkomst och -sökning.....	13
2.2.1 Bibliotekskontext.....	15
2.3 Informationsåtkomst och -sökning.....	17
2.4 Laplante.....	18
3. Metodbeskrivning.....	22
3.1 Målgrupp och kontext.....	23
4. Resultat.....	25
4.1 Enkätundersökning.....	25
4.2 Intervjuer.....	29
5. Analys.....	33
5.1 Musikinformationssökningar.....	33
5.1.1 Sökmeter.....	33
5.1.2 Musikformatskiftets påverkan.....	35
5.1.3 Sociala mediers inverkan.....	36
5.2 Bibliotekskontexten.....	37
5.2.1 Bestånd och förmedlande.....	37
5.2.2 Det fysiska rummet.....	38
5.2.3 Betydelsen av det taktila.....	39
5.2.4 Generella framtidsutmaningar.....	40
6. Diskussion	42
6.1 Är mediet budskapet?.....	44
6.2 Slutsatser.....	46
6.3 Förslag på vidare forskning.....	49
8. Litteraturförteckning.....	50

1. Inledning

Att konsumera musik digitalt har under de senaste åren blivit mer och mer standard. Utvecklingen av olika streamingtjänster som till exempel YouTube, Spotify, Grooveshark et cetera har underlättat framförallt tillgängligheten för många musikkonsumenter, och erbjuder dessutom ofta laglig förbrukning (ibland för en viss summa pengar). Möjligheten att komma åt nedladdningsbara musikfiler via exempelvis olika torrentsidor (som till exempel The Pirate Bay), eller att köpa enskilda låtar eller album via digitala skivbutiker, har även funnits i ett antal år. Men trots denna till synes oändliga tillgång till musik så lever det fysiska musikformatet kvar, och i rena försäljningssiffror har dessa fortfarande ledningen över den digitala försäljningen samt digitala prenumerationstjänster ("Intäkter från strömmad musik ökar", *DN*, 2012). Sedan 2006 har dessutom försäljningen av vinylskivor ökat för varje år och den totala skivförsäljningen ökade under 2012 för första gången på 14 år (Rörbecker, 2010; "Musikförsäljningen ökade 2012", *DN*, 2013). I denna statistik framgår dock inte den konsumtion som sker vid sidan av försäljning, exempelvis genom fysiska lån från umgängeskretsar, genom illegal nedladdning eller digitala och fysiska utlån från exempelvis bibliotekstjänster. En allomfattande bild över hur mycket musik som konsumeras eller eftersöks är således inte möjlig att skapa, även om det går att utläsa en del av till exempel hur många CD- och LP-skivor som säljs, eller kanske snarare att det fortfarande säljs över huvud taget.

Idén till denna uppsats uppstod när jag började intressera mig för hur söksystemet i vissa streamingtjänster var uppbyggt på ett relativt begränsat vis, exempelvis i fråga om hur de hanterar felstavningar, samt vad en användare kan söka efter och inte söka efter et cetera. Men trots dessa begränsningar är det möjligt att hitta ny musik ganska oproblematiskt, genom olika kombinationer av faktorer. Inte minst i jämförelse med hur omständigt det kunde vara att hitta ny musik för några år sedan. I kombination med vinylskivans återkomst började funderingar kring hur skillnaderna i söksätten såg ut mellan fysiska och digitala musikformat, och ifall det gick att anpassa tidigare söksätt till digitala musikplattformar på något sätt. I forskningssammanhang har det dessutom skrivits en del kring uppbyggnaden av digitala musikbibliotek, ofta med fokus på rent tekniska aspekter. Ämnesfältet är dock relativt utforskat, och mig veterligen finns det inget som fokuserar på hur musiksökningar skiljer sig åt, eller liknar varandra, i fråga om fysiska kontra digitala format. Enligt Laplante (2008, s. 2-3) saknas det dessutom forskning kring uppbyggnaden av digitala musikbibliotek som utgår från ett användarperspektiv, utan att de som finns snarare utgår från föreställningar om hur människor använder sig av musikbiblioteken. Vidare föreslår hon, som framtida forskningsperspektiv, bland annat att fokus bör läggas på musikinformationsbeteende inom en social grupp och hur detta påverkas av en social kontext (ibid., s. 253-254). Detta förslag har till viss del anammats för denna uppsats, men med fokus på sociala medier snarare än kontexten. Detta är tänkt att kombineras

med ett påstående från en artikel av Wilson (1981, s. 13), som menar att det informationsvetenskapliga fältets forskning bör kombineras med det medie- och kommunikationsvetenskapliga fältet i större utsträckning.

Med andra ord kan två aspekter skönjas som framhäver aktualiteten för detta ämnesval: den pågående förbrukningen av fysiska musikformat, samt avsaknaden av forskning inom musikformatets inverkan på sökningar. Övergripande kan det även framhävas att musiksökningar är en aspekt av informationssökande som en oerhörd mängd människor ägnar sig åt dagligen, oavsett om det reflekteras kring det eller ej.

1.2 Syfte och frågeställningar

Denna uppsats kommer gentemot bakgrunden att behandla främst två faktorer, nämligen: musikformat och sökmetoder, samt hur de förhåller sig till varandra och främst hur musikformatet kan ha påverkat användares olika sökmetoder. Fokus kommer att ligga på musikintresserade. Detta kommer även att undersökas i en bibliotekskontext, i den mening hur det kan, samt hur det har, påverkat bibliotek. Det kommer även att undersökas vilken roll sociala medier har i fråga om olika söksätt i musiksöknings-sammanhang.

Syftet med studien är således att undersöka om musikformat, samt sociala medier och appar, har påverkat de tillvägagångssätt som musikintresserade använder när de söker efter musik. Detta kommer att undersökas i förhållande till uppsatsens teoretiska aspekter och tidigare forskning, angående musikinformationssökning och -åtkomst, betydelsen av det taktila i sammanhanget samt angående hur det påverkar bibliotek. Bibliotekskontexten i undersökningen fokuserar främst på vad personal vid Musikhögskolans bibliotek och Stadsbiblioteket i Malmö har för syn på musikformat och musiksökningar och angående hur detta påverkar biblioteken.

För att konkretisera syftet ytterligare har följande frågeställningar formulerats:

- Hur går musikintresserade till väga när de söker efter musik och har detta förändrats i samband med något musikformatskifte och även i samband med framväxten av sociala medier och appar?
- Hur och varför har musikformatskiften påverkat musikbibliotek och biblioteks musikavdelningar i allmänhet och Musikhögskolans bibliotek, samt Stadsbiblioteket, i Malmö i synnerhet?
- Vad har personal vid Musikhögskolans bibliotek, samt Stadsbiblioteket, i Malmö för framtidssyn på konsekvenserna av dessa förändringar av musikformat och musiksökningar?

Med musikformatskifte avses övergången från ett format till ett annat, exempelvis från LP-skivan till CD-skivan, eller från CD-skivan till digitala musikfiler et cetera. Dessa skiften kan naturligtvis överlappa varandra och olika musikformat kan användas parallellt. Det rör sig således inte om att ett format ersätter ett annat, utan snarare att ett nytt format börjar användas i allt större utsträckning och bli mer standardiserat.

För att genomföra syftet och besvara frågeställningarna har undersökningar bestående av en enkätundersökning, samt fyra stycken intervjuer, genomförts. Dessa beskrivs närmare i kapitel tre, ”Metodbeskrivning”, där även målgruppen för undersökningen presenteras mer utförligt.

Ämnesvalet och syftet är relevant i samband med att det fysiska musikformatet till viss del börjat återuppstå samtidigt som det digitala fortsätter att utvecklas. Det har potential att skapa en djupare insikt i hur medieformat påverkar, eller har påverkat, hur användare går till väga när de söker information. Det är i dagsläget sparsamt med forskning som fokuserar på musikinformationsåtkomst och -sökningar ur ett användarperspektiv, och mig veterligen finns det ingen forskning som fokuserar på musikformatets relation till användares söksätt inom detta ämnesfält. Anknytningen till informationsvetenskap är med andra ord tydlig, men bibliotekskontexten som denna undersökning innefattar gör det även relevant för det biblioteksvetenskapliga fältet.

1.3 Terminologi

För att underlätta förståelsen, för främst avsnittet om tidigare forskning och teoretiska perspektiv men även uppsatsen som helhet, är det nödvändigt med vissa begreppsdefinitioner. En del översättningar har även varit nödvändiga, som även dessa kommer att förklaras.

Sociala medier

Sociala medier är ett begrepp som återkommer ständigt i denna uppsats, och även om det kan tyckas klart vad det innebär är det trots allt nödvändigt med en definition av begreppet, för att skapa en tydlig bild av vad det innefattar. Nationalencyklopedin definierar sociala medier som ett ”samlingsnamn på kommunikationskanaler som tillåter användare att kommunicera direkt med varandra genom exempelvis text, bild eller ljud” (NE, 2013), och även användargenererat innehåll nämns som en definierande faktor. Denna definition är varken för bred eller för smal i sitt omfång och passar in väl i förhållande till uppsatsens syfte.

Musikinformatiönsåtkomst och -sökning

Vanligt förekommande begrepp i den tidigare forskning som behandlat ämnesrelaterade frågor är ”music information-retrieval”, eller kort och gott ”MIR”, och ”music information-seeking”. Jag har valt att översätta dessa med följande uttryck: musikinformationsåtkomst respektive musikinformationsökning. I grund och botten är det informationsåtkomst och -sökning, men med specificeringen på information i form av musik, eller information som på ett eller annat sätt relaterar till musik. Specificeringen kan vara nödvändig i vissa fall. Musikinformationsåtkomst handlar om hur en förvärvar musikinformation, medan musikinformationsökning innebär hur en går till väga när en söker efter musikinformation.

Att söka efter musik, eller musikinformation, definieras främst utifrån motivationen bakom. Detta är något som bland annat Laplante (2008, s. 7; s. 102) lyfter fram i sin frågeställning, samt tar med i sin modell över informationsökningens beteende, som

illustreras i ett senare avsnitt.¹ Det vill säga om syftet är att exempelvis lyssna på en specifik låt (som personen i fråga känner till sedan innan) och personen söker reda på den via en nätbaserad tjänst, är detta en musiksökning. Men det kan även vara en musiksökning när det handlar om att försöka hitta ”ny” musik genom exempelvis ”browsing”, när en frågar vänner och bekanta om musiktips et cetera. ”Browsing” är ett återkommande begrepp i informationsökningssammanhang och har inte någon riktig motsvarighet i svenska språket, men skulle kunna översättas med bläddra. Denna översättning täcker dock inte riktigt hela innebörden, varpå det engelska uttrycket kommer att användas i denna uppsats där det är nödvändigt. Hjørlands (2011) definition av begreppet ger dock en god beskrivning av vad det innebär:

Browsing is a quick examination of the relevance of a number of objects which may or may not lead to a closer examination or acquisition/selection of (some of) these objects. It is a kind of orienting strategy that is formed by our 'theories', expectations and subjectivity. (Hjørland, 2011, s. 548).

Musikbibliotek

Med musikbibliotek avses i första hand fysiska bibliotek som främst arbetar med musikrelaterade frågor. Det kan dock även röra sig om digitala musiktjänster som kan sägas erbjuda ett bibliotek av musikfiler, exempelvis iTunes eller Naxos Music Library. För att denna tvetydighet ska bli hanterbar kommer det därför skrivas ut i texten de gånger det rör sig om ett digitala musiktjänster, i andra fall rör det sig således om fysiska bibliotek.

Musikformat

Med musikformat, eller medieformat i sammanhang som berör musik, avses det medium som musikinspelningar finns lagrade på (dock inte när det rör sig om digitala musikformat). På till exempel en CD-skiva kan det finnas digitala musikfiler av olika slag, men i denna uppsats representerar själva skivan medieformatet för att göra någon slags distinktion mellan digitala och fysiska format. För digitala musikformat är detta inte helt oproblematiskt (med dessa avses med andra ord inte CD-skivor), då det är väldigt starkt kopplat till internet. Information i form av musik blev aktuellt relativt tidigt för internets framväxt, inte minst i samband med Napster, som hade sin storhetstid i slutet av 90-talet/början av 00-talet (Menn, 2003). Digitala musikformat skulle dock kunna definieras som musik, eller musikrelaterad information, som en användare får tillgång till genom att streama (via internetradio, streamingtjänster eller dylikt), eller att ladda ner musikfiler (exempelvis mp3, AAC, WMA) genom olika nedladdningsklienter (till exempel iTunes eller olika bittorrent-klienter), eller att helt enkelt läsa om musik via diverse olika nätbaserade medier (till exempel sociala medier och nyhetssidor, men även ovannämnda streaming- och nedladdningstjänster). Skillnaden mellan fysiska och digitala musikformat skulle kunna beskrivas med att de fysiska formaten är de som kan bläddras igenom i en hylla (men kräver någon form av hårdvara för uppspelning), medan de digitala enbart är synliga med hjälp av hårdvara, exempelvis en dator, mp3-spelare eller dylik utrustning som har möjlighet att spela upp musikfiler.

---

¹ Laplante (2008) lägger dock främst fokus på vad det är som motiverar en sökning rent kontextuellt.

1.4 Avgränsningar

Det bör understrykas att det i huvudsak är själva sökningarna efter musikinformation som är i fokus för denna undersökning. I denna uppsats ämnas det därför inte skapas eller upptäckas några lösningar till eventuella förändringar eller problem för biblioteken som nya och gamla musikformat kan ha medfört. Det handlar med andra ord inte om hur biblioteken till exempel bör förmedla musik i samband med att den konsumeras mer och mer digitalt. Detta ämne nämns dock av undersökningens respondenter, men det rör sig snarare om hur musikformatskiften och sökmetoder har påverkat denna del av bibliotekens verksamhet, än hur de bör gå till väga för att hantera detta rent praktiskt.

1.5 Disposition

Uppsatsen kommer börja med en presentation av tidigare forskning med relevans för ämnet, samt de teoretiska perspektiv som kommer att användas. Detta avsnitt är sammanslaget, då vissa teoretiska aspekter presenteras i den tidigare forskning som existerar. Avsnittet börjar med vad som till viss del kan ses som en mediehistorisk översikt och övergår sedan i informationsåtkomst och -sökningsrelaterad forskning och teori, bland annat i en bibliotekskontext.

Kapitel tre behandlar metoden som använts för undersökningen som ligger till grund för denna uppsats. Här nämns även målgrupp och inom vilken kontext undersökningen genomfördes. Detta följs av en resultatredovisning; först av enkäterna som använts, sedan av intervjuerna som genomförts.

I analysen som följer resultatredovisningen ställs empirin i förhållande till uppsatsens teoretiska aspekter, samt till tidigare forskning. Efter detta avsnitt följer en diskussion om hur väl empirin har samspelat med uppsatsens teoretiska aspekter och hur den står i relation till den tidigare forskningen. Här tas även McLuhans (1964) påstående att mediet är budskapet upp, och hur detta relaterar till undersökningens resultat samt till det som uppdragas i analysavsnittet. Avslutningsvis presenteras de slutsatser som kan dras utifrån undersökningen, samt ett avsnitt som tar upp förslag på vidare forskning.

2. Tidigare forskning och teoretiska aspekter

Eftersom en hel del av den tidigare forskningen inom detta ämnesfält drar intressanta slutsatser och i vissa fall dessutom presenterar sina teorier kring dessa har jag valt att presentera teoretiska aspekter samt tidigare forskning i samma avsnitt.

Utifrån frågeställningen kan en del övergripande problem identifieras. Först och främst gör sig frågor kring fysiska objekt kontra immateriella påminna i samband med övergången från till exempel CD-skivan till nedladdningsbara musikfiler. Inom främst sociologi och mediastudier talas det även om dagens digitala samhälles likheter med det tidigare muntliga samhället, det vill säga innan läs- och skrivkunnigheten hörde till vardagen. Detta blir intressant i förhållande till aspekterna kring sociala medier och hur musikdelning kan fungera.

Dessa problem kan även placeras i en bibliotekskontext. Även i ett sådant sammanhang finns det flera frågor kring det fysiska i förhållande till det digitala. Det finns även en del skrivet om bibliotekens musiksamlingar i förhållande till den ökade tillgängligheten för bibliotekens användare såväl som icke-användare där både gammal och ny musik är relativt lätt att få tag på utanför bibliotekens verksamhet.

Inledningsvis kommer McLuhan (1964) och dennes teori att presenteras, som en övergripande mediehistorisk kontext angående medieformat och dess betydelse. Denna teori kommer även att sättas i förhållande till dagens allt mer digitaliserade samhälle. Detta åtföljs av en övergripande bild över musikinformationsåtkomst och -sökning, som dessutom placeras i en bibliotekskontext. I anslutning till detta kommer ett avsnitt om informationsåtkomst där bland annat en modell av Wilson (2006) presenteras. Modellen ger en övergripande bild över informationsbeteenden och är intressant i flera sammanhang som berör informationssökning och -åtkomst. Avslutningsvis presenteras Audrey Laplantes (2008) avhandling som fokuserar på kontexten för musiksökande och vad en får ut av sina sökningar oavsett om användaren hittar vad denne söker efter eller ej. Eftersom denna avhandling är mer konkret förankrad i detta ämne, till skillnad från exempelvis McLuhan (1964), kommer den att presenteras i slutet av avsnittet – det vill säga i anslutning till beskrivningen av undersökningen som genomförts i samband med denna uppsats.

2.1 McLuhan - ”mediet är budskapet”

För forskning inom medie- och kommunikationsvetenskap, mediehistoria et cetera har Marshall McLuhan (1964) fått en hel del utrymme. McLuhan (1964, s. 7) myntade i sin bok, *Understanding Media: The Extensions of Man*, begreppet ”the medium is the message”, där ”medium” kan översättas med ”mediet” eller ännu

tydligare med ”medieformatet”. Han försöker lägga fram att istället för att studera medieformatets innehåll, bör det läggas fokus på själva formatet och menar att detta, snarare än innehållet, formar och kontrollerar omfattningen och strukturen av mänskliga handlingar och associationer (ibid., s. 9). Detta har även tolkats som att vi missar stora strukturella förändringar som pågår under en längre tid, exempelvis i samband med ett medieformatskifte (Federman, 2004). Men att mediet skulle vara budskapet är det inte alla som håller med om. Bland annat Ong (1990) menar att medieformatet inte har något med mänsklig kommunikation att göra, eller att likheterna är väldigt få. Istället menar han att denna kommunikation ”kräver en förväntad återkoppling för att över huvud taget kunna äga rum” (Ong, 1990, s. 201). Detta i motsats till medium-modellen, som Ong menar endast överför ett budskap från en sändare till en mottagare. (ibid., s. 200-201).

McLuhans (1964) mediebegrepp är dock oerhört brett och innefattar till exempel kläder, TV, byggnader, serier och så vidare. Han hävdar dessutom att varje medium består av ett annat medium, vilket leder till att definitionen i vissa fall blir till ett cirkelresonemang (McLuhan, 1964, s. 8). Dock förtydligas resonemangen på vissa punkter. Som exempel nämner han bland annat att innehållet i en film är en roman eller ett drama och skriftens innehåll är tal, men vi tänker inte på talet (eller trycket för den delen) (ibid., s. 18). Det är med andra ord dessa aspekter han anser bör studeras i större utsträckning. Dock bryter han ut det elektriska ljuset som beskrivs som ren information och ett medium utan budskap (ibid., s. 8). Detta bestrider visserligen inte tesen om att mediet är budskapet, vilket han förtydligar:

Let us return to the electric light. Whether the light is being used for brain surgery or night baseball is a matter of indifference. It could be argued that these activities are in some way the "content" of the electric light, since they could not exist without the electric light. This fact merely underlines the point that "the medium is the message" because it is the medium that shapes and controls the scale and form of human association and action. (ibid., s. 8-9)

Poängen McLuhan (1964) vill komma till är att det elektriska ljuset inte fått uppmärksamhet som ett kommunikationsmedel för att det saknar innehåll, men likväl skapar kommunikationsmöjligheter som annars vore obefintliga:

The electric light ended the regime of night and day, of indoors and out-of-doors. [...] Cars can travel all night, ball players can play all night, and windows can be left out of buildings. In a word, the message of the electric light is total change. It is pure information without any content to restrict its transforming and informing power. (ibid., s. 52)

För att ställa detta i förhållande till dagens samhälle kan flera likheter mellan McLuhans (1964) beskrivning av det elektriska ljuset göras med hur internet ser ut och fungerar. Eftersom internet kan ses som en av de mest omvälvande verktygen för inte bara musiksökningar, utan för informationssökningar överlag, blir detta intressant att sätta i förhållande till hur människor går till väga när de söker och delar med sig av musik. Steiner (2009, s. 141) använder sig även av McLuhans idéer och hävdar att ”om vi överför hans tankegångar till den digitala utvecklingen skulle det betyda att litteraturen förändras av att publiceras på Internet”, vilket även då skulle kunna sägas

om musik i den mening att vår uppfattning och vårt musiklyssnade förändras av att vi når den digitalt. Häri ligger även kopplingar till musikinformationsöverflödet som identifieras av Talja (2001) och Fleischer (2009)², på så sätt att tillgängligheten ökar allt mer. För att nå denna tillgänglighet behövs dock, precis som med det elektriska ljuset, någon form av hårdvara och mjukvara. Till exempel en glödlampa och elektricitet för det elektriska ljuset och en dator med passande mjukvaruprogram (i vissa fall även internet) för att komma åt den digitala musiken.

Inom ramen för denna uppsats kan det tyckas vara mer aktuellt med hörseln och örat och medier som påverkar dessa och blir en förlängning av oss själva, för att skapa en starkare koppling till musik.³ Men som McLuhan (1964, s. 139) påpekar: ”Since all media are extensions of ourselves, or translations of some part of us into various materials, any study of one medium helps us to understand all the others”, vilket utöver kopplingar till musikformat även är anpassningsbart i förhållande till ovannämnda koppling mellan internet och det elektriska ljuset.

McLuhan (1964, s. 124-125) berör även det muntliga kontra skrivkunniga samhället och skillnader mellan dessa. Han hävdar att i samband med att skrivkunnigheten växer fram så försvinner en taktill förmåga: ”The visual man, likewise, cannot see much difference between the motion picture and TV [...], for this difference is not between two visual spaces, but between tactile and visual ones” (ibid., s. 125).⁴ Detta kopplar Meyrowitz (2005, s.125ff) till vad han benämner som elektroniska kulturer. Dessa elektroniska kulturer, som mer eller mindre kan likställas med digitala, bär i sin tur på flera likheter med det tidigare muntliga samhället. Detta kan återkopplas till Ongs (1990, s. 200-201) argument om att kommunikation kräver en förväntad återkoppling, vilket på sätt och vis återupplivas i samband med exempelvis sociala medier. I motsats kan exempelvis tryckta medier anses sakna detta attribut, inte minst före den digitala eran. En läsare hade till exempel inte samma möjlighet att kommunicera med en författare, utan agerade endast som mottagare av texten.

Trots att det är över 40 år sedan McLuhan (1964) fick sin bok publicerad, det vill säga långt innan internet gjorde sitt inträdande i vardagen, är hans teori fortfarande relevant. Detta diskuteras av bland annat Provenzo (2005, s. 15), som lyfter fram McLuhans (1964) beskrivning av jorden som en by, ”the global village”, som i samband med till exempel internet blivit än mer aktuell än för 40 år sedan. På så sätt att vi har flera möjligheter att kommunicera gränsöverskridande. Provenzo (2005) är inte ensam om att hävda detta, till exempel skriver Meyrowitz (2005, s.129) att ”[e]lectronic media are like extensions of our sensory apparatus that reach around the planet. Electronic sensors turn us to seemingly 'direct' encounters, but on a global scale”. Ett tydligt och aktuellt exempel på detta är den kommunikation som sker via olika sociala medier och nätverk. En användare kan hitta musik som denne har möjlighet att dela med sig av till människor på andra sidan jorden utan några större dröjsmål.

---

² Se avsnitt 2.2 Musikinformationsåtkomst och -sökning, samt 2.2.1 Bibliotekskontext.

³ ”Förlängning” är den översättning av ”extension” som används av Richard Matz i den svenska utgåvan från 2001.

⁴ ”The visual man” är en annan benämning på ”literate man” använd av McLuhan (1964), som förklaras med ”[o]nce men have adopted the visual dynamic of the phonetic alphabet” (McLuhan, 1964, s. 124).

2.1.1 Den digitala tidsåldern

Mycket har hänt i mediasammanhang sedan 60-talet och, som Drotner (2011, s. 39) skriver, "[f]orskellige medier kan i dag bringes på samme teknologiske form, nemlig den digitale. I takt med at alle tegn kan digitaliseres, skabes nye grænser for mediernes samvirken, både hvad angår mediernes fremtræden som tekst, deres produktion og deres anvendelser". Även Steiner (2009, s. 141) lyfter fram detta, men med starkare fokus på internet. Men även om det är möjligt att producera och distribuera oerhört mycket digitalt, så lever en hel del fysiska format kvar, inte minst inom musik. Ett intressant perspektiv som Steiner (2009, s. 138) nämner är vad hon beskriver som ett "oväntat fysiskt" beteende när människor handlar böcker i boklädor, med hänvisning till forskning av Underhill (1999). Detta ställs i motsats till vad som försvinner i samband med inköp via internet: "Människors behov av att se, känna och lukta på böcker är en viktig del av handeln med böcker, vilket kan bromsa expansionen av Internetbokhandeln" (Steiner, 2009, s. 138). Huruvida detta har bromsat eller inte är dock nästintill omöjligt att mäta och spelar kanske i dagsläget inte någon större roll. I en rapport från 2006 identifierades internetbokhandelns ökning sedan början på 2000-talet, medan de fysiska boklådornas försäljning sjönk (Waldenström, 2006, s. 17; s. 23). Idag består nätbokhandeln, tillsammans med böcker i varuhus, av 51 procent av marknadsandelen (Olsson, 2013). Dock lyfter Steiner (2009) fram en viktig poäng angående det taktila värdet och frågan kan även appliceras på skivhandeln, även om den digitala utvecklingen för musikens värld har kommit en aning längre. Detta till trots har, som nämnts i inledningen, framför allt vinylskivan fått ett uppsving på senare tid. Det taktila skulle med andra ord kunna vara en viktig faktor för musikkonsumenter, trots det stora utbud som finns att tillgå digitalt.

Beröring är en viktig del av det shoppingbeteende som Underhill (2006) nämner, med flertalet andra faktorer inräknat: hur människor rör sig i butiker, hur en ska placera varor för att de ska säljas med mera. Även om just shopping inte är av större intresse för denna undersökning så berör Underhill (2006) frågor kring fysiska objekt kontra digitala som är relevanta. Beröringen skulle även kunna ses som en slags sökmetod, exempelvis när en bläddrar bland skivor hos vänner, i en skivbutik eller på ett bibliotek. Detta behöver dock inte vara direkt kopplat till ett inköp av något slag: "Om vi besökte butiker bara när vi behövde köpa någonting, och om vi bara köpte vad vi behöver, skulle hela vår ekonomi kollapsa" (Underhill, 2006, s. 24). En jämförelse görs även med barns sätt att samla information, kunskap och förståelse; nämligen att "vidröra precis *allting*" (ibid., s.134). Till detta går det även att koppla McLuhans (1964, s. 124-125) idé om att när människan utvecklar, eller förändrar, sin visuella förmåga och förståelse så försvinner vikten av det taktila till viss del. Men i motsats till detta så framstår det taktila fortfarande vara en betydelsebärande faktor enligt Underhill (2006), även i vuxen ålder.

Meyrowitz (2005, s. 129) påpekar i sin artikel, där han menar att de tidigare verbala samhällena bär på många likheter med det samhälle som växte fram i samband med elektronisk media, att de frågor vi ställer nu är hur något ser ut, eller känns, i motsats till huruvida något är sant eller falskt – vilket tidigare var fallet. I likhet med McLuhan (1964, s. 124-125) handlar det alltså om en visuell och en taktill uppfattningsförmåga, som enligt honom till viss del försvann i samband med skrift och det tryckta ordet. Meyrowitz (2005) tar dock upp en del andra faktorer som också

är betydelsebärande: "Electronic media bring back a key aspect of oral societies: simultaneity of action, perception, and reaction. Sensory experience again becomes a prime form of communicating" (Meyrowitz, 2005, s. 129). Vidare beskriver han dock en skillnad mellan talkommunikation och elektronisk kommunikation, nämligen hur vi inte längre begränsas av fysiska platser och att kommunikationen kan ske mellan flera människor samtidigt oavsett var de befinner sig (ibid., s.129).

I koppling till Meyrowitz (2005) beskrivning av hur elektronisk, eller digital, media har förändrat kommunikation gör sig som sagt sociala medier påmind. Inom ramen för uppsats är dessa dock mest intressanta i koppling till musikrelaterad information. Bland annat har det uppmärksammats att det saknas forskning kring vad musikkonsumenter värderar i digitala format, och vad som kan kopplas till fysiska format som exempelvis vinylskivan för att kunna öka intresset för dessa (Warr & Goode, 2011, s. 130). I samma artikel, som främst inriktar sig på hur musikindustrin kan arbeta för att överleva den allt mer digitalorienterade konsumtionen, lyfts även de sociala mediernas styrka fram. I kombination med bärbarhet och bekvämlighet är detta, menar författarna, de dominerande faktorerna för att marknadsföra musik idag (ibid., s. 130). Sociala medier erbjuder även flera möjligheter att dela med sig av musik på olika sätt och det finns även plattformar avsedda för detta ändamål.

2.2 Musikinformatiönsåtköms och -sökning

I samband med att internet och det digitala allt mer blev en del av människors vardag, växte även behovet av digitala musikbibliotek fram. Detta har i sin tur bidragit till framväxten av en forskningsgren som inriktar sig bland annat på olika digitala musikbibliotek och utformningen av dessa. Bland annat publicerades det en forskningsöversikt 2009, med fokus på åren 1997 till 2007 (Liew, 2009).

Mycket av den existerande forskningen kring musikinformationssökning och -åtköms har främst genomförts i samband med IMIRSEL-projektet (International Music Information Retrieval Systems Evaluation Laboratory), som startade i början av 2000-talet. Projektet startade på Graduate School of Library and Information Science (GSLIS) vid University of Illinois at Urbana-Champaign (UIUC) av professor John Stephen Downie (IMIRSELs webbsida, 2010). Downie har även gjort en rad olika publikationer inom ämnesfältet. IMIRSEL strävar bland annat efter att skapa en tillgänglig samling av musik i olika former. I samband med detta bedrivs det en hel del forskning kring en rad olika system för musikinformationssåtköms, i syfte att förbättra olika plattformar som till exempel digitala och nätbaserade musikbibliotek. De undersökningar som gjorts fokuserar främst på användare och rent tekniska aspekter, exempelvis användares sökbeteende och hur metadata bör anpassas efter detta. Projektet innefattade även ett antal mindre delprojekt: Music Information Retrieval Evaluation eXchange (MIREX), Networked Environment for Music Analysis (NEMA), Structural Analysis of Large Amounts of Music Information (SALAMI) och Human Use of Music Information Retrieval Systems (HUMIRS) (ibid.). De senaste publikationerna från projektet är daterade till 2010 och det framgår inte huruvida projektet fortfarande är verksamt, men det gavs ut flest publikationer mellan 2002 och 2009. Publikationer inom ämnesfältet ges även ut av International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres (IAML), som bland annat publicerar tidskriften *Fontes Artis Musicae*. De har även sektioner i flera

olika länder, bland annat en i Sverige: intresseorganisationen Svensk Musikbiblioteksförning (SMBF) som ger ut tidskriften *Musikbiblioteksnytt* och för diskussioner kring musikbibliotek och de utmaningar dessa står inför.

I en artikel med relevans för denna studie, som publicerats inom ramen för HUMIRS-projektet, undersöks hur och varför användare söker efter musik och även vilket format de söker efter eller använder (Lee & Downie, 2004). Med andra ord bär den även på en del likheter med undersökningen som gjorts i samband med denna uppsats. Lee och Downie (2004) lägger dock fokus på hur metadata kan bidra till att skapa bättre system för musikinformationsåtkomst och använder sig av en kvantitativ metod, medan denna uppsats fokuserar på sökvägarnas förändringar i samband med olika formatskiften med hjälp av en kvalitativ metod. De bryter dock från tidigare forskning på så sätt att de fokuserar på användaren, snarare än själva systemet. Utformningen på deras enkät förutsätter dessutom att användaren vet vad denne är ute efter, det vill säga att söksättet är målmedvetet. På så vis försvinner exempelvis browsing-aspekten, i den mening att det inte visar ett planlöst sökande. I sina två övergripande slutsatser lyfter de fram vikten av innehållsmässig såväl som kontextuell metadata, samt de sociala aspekterna av musiksökningar där de dessutom identifierar att det inte alltid är en målmedveten sökmetod som används. I det sociala innefattas även musikrecensioner, betygsättningar och rekommendationer (vilket benämns som "extra-musical information") som delas av andra människor (ibid.). Vikten av metadata kan således sägas ha växt sig större i samband med de digitala musikformaten.

I sin debutbok, *Det postdigitala manifestet*, tar Rasmus Fleischer (2009) upp en rad olika konsekvenser som olika musikformatskiften har medfört, främst övergången till de digitala formaten, dock utan något större fokus på metadata. Fleischer (2012) har även skrivit en avhandling för Historiska institutionen vid Lunds universitet, med syftet "att undersöka förändringar i musikens politiska ekonomi under 1900-talet, särskilt de förändringar som motiverades av att elektroniska ljudmedier erbjöd nya möjligheter att framföra musik utan den personliga närvaron av musiker" (Fleischer, 2012, s. 17). Avhandlingen har ingen direkt koppling till det som undersöks i denna studie, men kan vara värd att nämnas för att skapa mer tyngd åt hans tidigare manifest. Manifestet är intressant för denna undersökning då det gestaltar ett användarperspektiv i förhållande till fysiska och digitala musikformat och hur dessa påverkat musiklyssnande och musiksökningar. I manifestet läggs mycket fokus på musikinformationsöverflödet och konsekvenserna av tillgängligheten som skapats i samband med digitaliseringen och hur detta har förändrat såväl musiklyssnande som musiksökningar i vissa sammanhang. Bland annat beskriver Fleischer (2009, s. 15) känslan av att komma hem från skivbutiken för att sedan lyssna igenom hela skivan, vilket till viss del har försvunnit. Dock behöver det nödvändigtvis inte vara så att ett musikformat ersätter ett annat för användare. De kan mycket väl ta del av äldre format parallellt med nyare. I samband med skivköpet Fleischer (2009, s. 15) talar om visade sig var bra kunde den kopieras och ges till en vän. Här stärks således ett argument om att dela musik inte är ett fenomen som skapats i samband med digitaliseringen och dagens sociala medier och appar, utan är något som funnits en längre tid.

Fleischer (2009) tar, i likhet med Meyrowitz (2005), även upp det fysiska rummet och dess begränsningar. Dessa begränsningar framlyfts dock av Fleischer (2009) som någonting positivt snarare än negativt. I sammanhanget gör han en jämförelse med sociala nätverk på internet: ”Listorna över ens vänner tycks kunna bli hur långa som helst på nätverkssajterna. [...] Potentialen i digitalt kommunicerande vänskapsband är enorm, men det är först i det postdigitala som vänskapen äger rum och urvalet sätts på sin spets. Inget rum rymmer ett obegränsat antal kroppar.” (ibid., s. 33). Även om detta berör de sociala aspekterna skulle, för att belysa det ur ett annat perspektiv, detsamma även kunna sägas om till exempel ett biblioteks fysiska musikbestånd; det rymmer inte ett obegränsat antal fysiska musikformat och en kan även hävda att urvalet här sätts på sin spets.

2.2.1 Bibliotekskontext

Flera undersökningar om musikinformationsåtkomst och -sökning har genomförts på bibliotek, men de behandlar nödvändigtvis inte en bibliotekskontext i den bemärkelse att det undersöks hur problematiken exempelvis påverkar biblioteken. Det finns dock en del som kommer in på denna kontext, som är värda att nämna inom ramen för denna uppsats.

Det har bland annat skrivits en magisteruppsats vid Bibliotekshögskolan i Borås, *Musik på Internet – framtiden för bibliotekens musikavdelningar?* (Mild, 2004). Uppsatsen är något daterad, men är intressant i jämförande syfte över hur det ser ut idag. Syftet med uppsatsen beskrivs som ”att diskutera möjligheten till, och intresset för, elektroniskt förmedlade musikfiler på biblioteken” (Mild, 2004, s. 2). Frågeställningarna som framställts berör intresset hos användarna för en sådan tjänst, samt förändringarna den medför för såväl användare som bibliotek (ibid., s. 2). Det visar sig att 2004, när uppsatsen skrevs, var intresset för digitalt musikförmedlande via biblioteken (istället för en fysisk musiksamling) inte särskilt stort, av olika anledningar. Bland annat nämns det att många användare skulle bli utestängda från beståndet, på grund av tekniska begränsningar. Det fanns inte heller, när uppsatsen skrevs, ett bra sätt att förmedla och skapa tillgång för digital musik (ibid., s. 50). Undersökningens respondenter verkade även relativt enade om att biblioteket som fysisk plats var en viktig punkt, vilket även kan ställas i relation till Fleischers (2009, s. 33) argument om att det fysiska rummet är betydelsebärande i sociala sammanhang. Mild (2004, s. 48) presenterar även de förändringar en digital musiktjänst, istället för en fysisk CD-samling på biblioteket, skulle medföra. Exempelvis tar hon upp att ”[b]ibliotekets funktion som plats minskas”, ”[i]nga väntetider till den populäraste musiken” och ”[ö]kad risk för att kommersiella krafter tar sig in i biblioteket då man kan bli tvungen att samarbeta med skivbolagens tjänster”. Intressant är hur Mild (2004) benämner det som en risk att samarbeta med kommersiella tjänster. Denna risk, eller samarbete som det benämns av Anderies (2005), behöver nödvändigtvis inte innebära några negativa konsekvenser utan kanske snarare tvärtom. Anderies (2005) menar att dessa tjänster inte på något sätt ersätter bibliotekens samlingar, utan snarare fungerar som ett komplement och bidrar således till ett större utbud (ibid., s. 45).

Förra året skrevs det även en masteruppsats som fokuserar på folkbibliotekens musikförmedling i dagens samhälle, där musik finns tillgängligt digitalt på flertalet olika plattformar (Johansson, 2012). I undersökningen, som består av en genreanalys

av olika folkbiblioteks musikbloggar, dras bland annat slutsatsen att dessa bloggar blir ett möte mellan personal och användare som likställda och att det handlar om ”individens estetiska och sociala upplevelse av och förhållande till musik” (Johansson, 2012, s. 62). Rollerna som expert kontra icke-expert försvinner med andra ord i samband med användares möjligheter som de sociala medierna medför (ibid., s.36). ”Förmedlandet av musik ligger inte längre i händerna på journalister och bibliotekarier, de tidigare experterna, utan hos allmänheten” menar Johansson (2012, s. 5). I likhet med Fleischer (2009) konstateras även att de digitala formaten medför ett informationsöverflöd och i koppling till detta menar Johansson (2012) att det krävs filter för att hantera detta (ibid., s. 62-63). Dessa filter har möjligheten att bli mer mänskliga och personliga i samband med bloggmediet. Ytterligare en slutsats, som kan vara av intresse för denna studie, är att sociala medier anses inte nödvändigtvis vara sociala. De används snarare av användare genom att de lyfter fram sig själva (ibid., s. 62). Det framhävs även att genom sociala medier kan biblioteken komma ifrån begränsningarna av det fysiska rummet och rikta sig till fler användare, ”även utanför kommunens gränser” (ibid., s. 55). Här gör sig även de tidigare nämnda elektroniska kulturerna och idén om ”the global village” påminna och placerade i en bibliotekskontext (Meyrowitz, 2005; McLuhan 1964).

I sin uppsats använder sig Johansson (2012) bland annat av Sanna Taljas (2001) avhandling *Music, culture, and the library*. Denna är ytterligare en undersökning som, om inte i så stor utsträckning musiklyssnande och musiksökningar, fokuserar på framförallt musikkonsumtion kopplat till en bibliotekskontext. Avhandlingen består av en diskursanalys över musikbibliotek i Finland och dess användare. Det presenteras bland annat tre olika synsätt, eller repertoarer som de benämns, för att undersöka musikkonsumtion på bibliotek. De tre repertoarerna benämns som ”the general education repertoire”, ”the alternative repertoire” och ”the demand repertoire” (Talja, 2001, s. 47ff.) Även om de tre repertoarerna som nämns representerar helt olika tankegångar är de, menar Talja (2001, s. 201), lika vanligt förekommande i biblioteks- och kulturdiskussioner alla tre. Inom dessa repertoarer finns även varierande faktapåståenden, bland annat angående biblioteksanvändare: ”The library is used heavily by young people in particular”, ”[c]lassical music is especially sought after in the library” och ”[t]hose who do heavy manual work look for light music in the library” (ibid., s. 66). Repertoarer med påståenden som dessa är användbara i olika kontexter, men är ofta partiska. Detta kan bli problematiskt då dessa faktapåståenden ofta blir accepterade som sanningar, även om de nödvändigtvis inte är det: ”The contrariness of quality and popularity is a lasting cultural theme, a myth. Its primary function is to affirm ”our” identity in relation to ”others” and to say that of all culture, ours is the one worth all the time and energy invested in it” (ibid., s. 203).

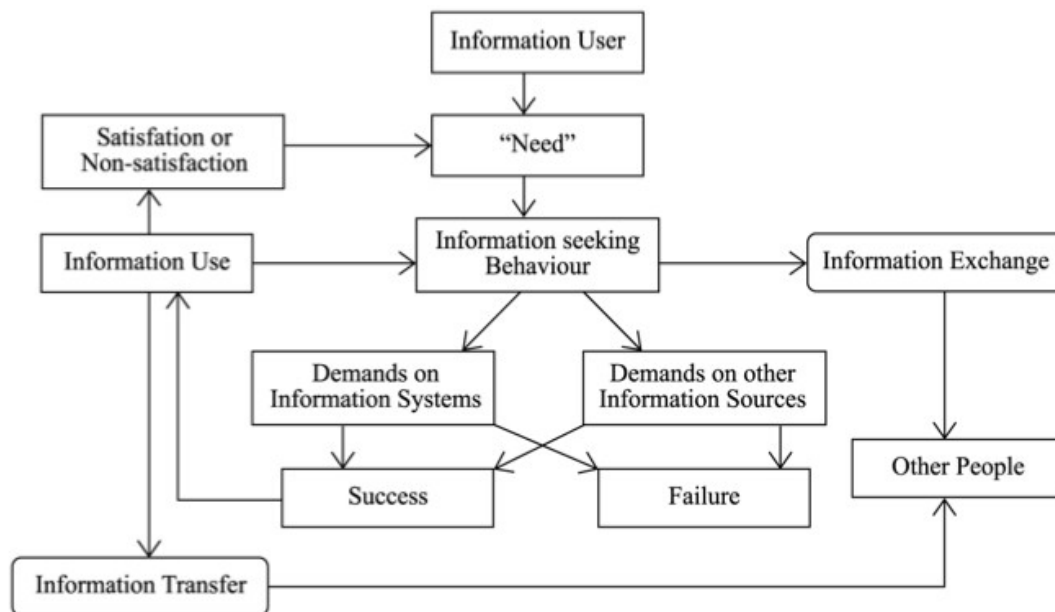
Även om avhandlingen saknar det fokus på själva sökningen i förhållande till musikformat tas det upp en del, för denna undersökning relevanta, aspekter att ta fasta på utöver ovannämnda. Till exempel framgår det i vissa intervjuer, som genomförts i samband med Taljas (2001, s. 116-117) undersökning, att det i dagens samhälle finns ett slags informationsöverflöd i form av musik, vilket även konstaterades av Fleischer (2009) och Johansson (2012).

2.3 Informationsåtkomst och -sökning

I grund och botten bygger musikinformationssökning och -åtkomst på rent generell informationssökning och -åtkomst, men med en specificering av vilken slags information det rör sig om. Tom Wilson har gjort ett flertal publikationer inom fältet för informationsvetenskap som berör dessa aspekter, men det är främst en av hans modeller för informationsbeteende som kommer att lyftas fram. I koppling till sociala medier, och de sociala aspekterna av musiksökningar, kan det dock vara av intresse att även lyfta fram en artikel om kollaborativ informationsåtkomst, skriven av Karamuftuoglu (1998).

I denna uppsats kommer främst en förnyad version av Wilsons (2006) modell som ursprungligen publicerades 1981 i *Journal of Documentation* att användas, då den specifikt riktar in sig på användarstudier och informationsbehov och -beteende som kan ses som själva grunden för denna studie (även om det intressanta i denna studie främst berör informationsåtkomsten och -sökningen i sig). Modellen kan användas i olika undersökningssammanhang. Exempelvis är den användbar vid studiet av olika musikinformationstjänster, men samtidigt ger den även en bild på mer generella sökningar trots ett visst fokus på de krav användare ställer på informationssystem och -källor.

Figure 1. A model of information behaviour

Wilson (2006, s. 3). Vissa mindre ändringar har gjorts i denna i förhållande till den från 1981.

Wilson (1981, s. 9) tar även upp vikten av det sociala inom informationssökning och menar att det är i just sociala situationer som användare söker information. Men i detta saknar modellen en viktig aspekt, nämligen att andra människor endast kan ta emot information och inte agera som en källa, vilket inte är ovanligt i musiksökningssammanhang. Wilson (1981) hävdar även, bland annat att på grund av detta, att det inom det informationsvetenskapliga fältet bör läggas mer vikt vid övergripande kommunikationsteorier (Wilson, 1981, s. 13). Detta kan också ses som

ytterligare en motivering att väva in McLuhans (1964) teori angående medieformat i denna undersökning. Laplante (2008) gör i samband med sin avhandling en ny modell som bygger på Wilsons (2006) modell, vilken kommer att presenteras i kapitel 2.4.

Wilson (1981) lägger inte ett direkt omfattande fokus på de sociala aspekterna av informationsökning i sin artikel. Detta gör dock Karamuftuoglu (1998), som i samband med att internet fortsatte att få en ökad betydelse i vardagen skrev en artikel om så kallad kollaborativ, eller social, informationsåtkomst. Tidigare forskning vid den tiden tenderade att fokusera på en enskild användare, istället för exempelvis en samverkande grupp av användare. Två problem identifierades i artikeln, med fokus på forskning kring informationsåtkomst: "Information seeking is usually thought to be solely a process of transmission of information" och "[i]nformation seeking is thought to be a private labor" (Karamuftuoglu, 1998, s. 1073). Trots att artikeln är något daterad, och främst fokuserar på kollaborativ informationsåtkomst specifikt för forskare, så lyfts ett antal relevanta aspekter fram. Främst är det definitionen av informationsdelning som är av intresse för denna studie:

The basic requirements for a collaborative IR [information retrieval], as illustrated by the above example, are therefore, information sharing and user participation that extends beyond the hypertext paradigm. In the context of documentary IR, information sharing of course means sharing the search results, or better, sharing the data about the whole of a search session.
(ibid., s. 1075).

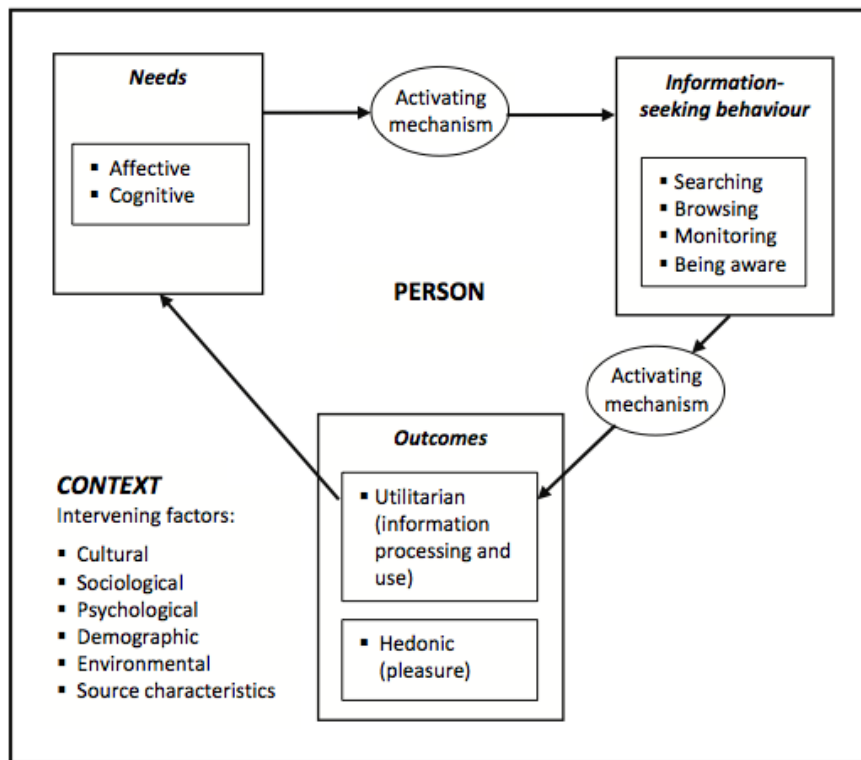
I samband med sociala medier och dagens streamingtjänster et cetera är möjligheterna för denna informationsdelning mer utbredd i ett globalt perspektiv. Dock tycks fokus vara på att dela med sig av resultat, snarare än själva sökprocessen.

2.4 Laplante

Det är framförallt en avhandling som har varit en inspirationskälla för denna uppsats, och som även bär på relevans för denna studie i fråga om musikinformationsåtkomst och -sökningar: *Everyday Life Music Information-seeking Behaviour of Young Adults: An Exploratory Study* (2008). Audrey Laplante (2008) genomförde denna avhandling vid McGill University 2008 och den grundar sig i problematiken kring musikinformationsåtkomst som uppstod för musikkonsumenter i den digitala tidsåldern där tekniken utvecklades i hög fart. Hon beskriver musikinformationsåtkomst som ett ungt ämnesområde, även om det finns en hel del forskning kring rent tekniska och systemorienterade ingångar, och att det saknas forskning som fokuserar på användarbehov (Laplante, 2008, s. 2-3). Laplante (2008, s. 5) beskriver målet med sin studie enligt följande: "to provide deep insights into music information-seeking behaviour from the user's perspective". Studien är kvalitativ och avgränsas till fransktalande yngre vuxna (det vill säga åldersgruppen 18-29 år) i en kontext som beskrivs som "everyday life" (ibid., s. 5). Utifrån sitt mål formulerar Laplante (2008, s. 6) följande forskningsfråga: "How do young adults go about discovering new music, artists, or genres in the context of everyday life?". Sin övergripande fråga delar hon fortsättningsvis in i tre specifika frågor inom områdena informationskällor, motivation samt utilitaritet/relevans: "Which sources do young adults use to discover new music/artists/genres they like? Why do they use these sources? How do they

interact with these sources?”, ”What motivates young adults to engage in music information-seeking activities?” och ”What clues do young adults look for in music items to make utility/relevance inferences? How do individual characteristics influence their utility/relevance judgement?” (ibid., s.7). Undersökningen som användes för att besvara dessa frågor var femton stycken semi-strukturerade intervjuer. Utifrån de intervjuer som samlades in drar Laplante (2008, s. 250ff.) en rad olika slutsatser kring bland annat hur de unga vuxna går till väga för att söka musik, motivationen bakom, vem de vänder sig till, vikten av metadata et cetera.

I sin undersökning använder Laplante (2008) sig främst av två modeller som gestaltar informationsbeteende (men som även innefattar informationsbehov, -letande och -sökande) (ibid., s. 70ff.). Dels använder hon sig av den modell som presenterats i föregående avsnitt (Wilson, 2006), men även en av Wilsons modeller från 1996 (Wilson, 1997). Den sistnämnda lägger stor vikt vid kontexten för informationsbehovet såväl som informationssökandet, exempelvis huruvida det är aktivt eller passivt sökande, vad som startar behovet och andra kringliggande situationer som påverkar. Laplante (2008, s. 91) presenterar sedan en reviderad modell som anpassats efter hennes frågeställningar som används i undersökningens genomförande:

Modell för informationsökningsbeteende (Laplante, 2008, s. 91).

Laplante (2008) lägger kort och gott fokus på motivationen bakom sökningar, hur de går till samt vad den sökande får ut av dessa sökbeteenden och skapar sedan denna modell med utgångspunkter i Wilsons två modeller. Laplante (2008), i likhet med Wilson (1996), betonar genomgående vikten av kontexten kring musiksökandet, vilket även gestaltas i hennes modell. Även om Laplante (2008, s. 239- 240) betonar att modellen fungerat väl för hennes undersökning presenterar hon ytterligare en, som ett bidrag till teorier kring informationsbeteende. Eftersom det är modellen som

presenteras ovan som använts i undersökningen av Laplante (2008), bygger således hennes resultat på denna, varpå det är denna som är mest intressant i sammanhanget. Den modell som Laplante (2008) presenterar som ett teoretiskt bidrag bygger på den första och innehåller en del förändringar, främst i form av ordval. Exempelvis anser hon att "motivation" är mer passande än "needs" och det betonas mer att det kan röra sig om så väl passivt som aktivt sökande (ibid., s. 241-242). I den senare modellen finns dock kontexten kvar som en viktig del av informationssökning, däremot saknar båda modeller fokus på rent sociala aspekter.

Vikten av musiksökandets kontext lyfts även fram i flera av de slutsatser Laplante (2008, s. 250ff.) drar utifrån intervjuvaran. Bland annat lyfts det fram att musikupptäckter oftast var ett resultat av passivt sökbeteende och ny musik eller nya artister et cetera hittades ofta spontant. Till exempel att genom serendipitet upptäcka intressant musik medan en gör någonting annat som inte nödvändigtvis är relaterat till musiksökningar, eller där det inte är det huvudsakliga syftet. När det däremot var en aktiv process så var det sällan en målmedveten sådan. Det var dessutom snarare njutningen i aktiviteten, "the hedonic outcome", som motiverade sökande till att leta musik, snarare än musikinformationen i sig (ibid., s. 251-252). Det behöver med andra ord inte röra sig om att informationen används rent konkret, eller att användaren ens får ett konkret sökresultat. Kontexten för musikinformationsåtkomst beskrivs som en "dynamisk natur", som förändras i främst två sammanhang: situationen och humöret. Respondenterna i studien valde olika musik för olika tillfällen, och de menade att de var tvungna att vara på ett öppensinnat humör för att vara mottagliga för ny musik, samt för att uppskatta den (ibid., s. 254).

I sina slutsatser nämner Laplante (2008, s. 140; s. 251) även respondenternas inställning till musiktips. Hon menar att de föredrog informella källor, i form av till exempel släkt, vänner och bekanta, snarare än professionella i form av till exempel musikrecensenter och bibliotekarier. Detta berodde på att de som ingick i respondentens umgängeskrets ofta besatt en ömsesidig insikt i varandras musiksmak, vilket saknades i fallet med bibliotekarier et cetera. Detta fenomen kan även kopplas till vissa sociala medier med inriktning på musik och digitala musiktjänster, som ofta erbjuder funktionen "related artists", som kan tyckas bära på många likheter med detta. Även om detta inte behöver röra sig om vänner och bekanta, så erbjuder funktionen ofta en översikt över musik som bygger på en slags gemensam musiksmak. Det lyfts även fram hur en väljer musik utifrån hur en kommer att dömas av andra människor, vilket benämns som en betydelsebärande social faktor (ibid., s. 148ff.)

Vikten av relevant metadata, recensioner, musiktips, bibliografisk information et cetera, lyfts även fram i avhandlingen. Inte minst i browsing-sammanhang hade metadatan särskilt stor vikt. Men även vid informationshämtning om musik, som en berikande faktor för lyssningen eller för att underlätta framtida bedömningar vid olika musiksökningar. Men denna extra musikinformation var även värdefull för rent sociala motiv, eftersom musikkunskapen i olika sammanhang kan verka identitetsskapande, antingen individuellt, med en livsstil eller med en social grupp (ibid., s. 252-253). Informationen kan bestå av exempelvis de häften som följer med CD-skivor eller biografier om artister et cetera. Just häftet som ofta följer med CD-

skivor försvinner dock i de fall en enbart tar del av musik genom digitala plattformar, även om informationen eventuellt kan nås på andra sätt.

Laplantes (2008, s. 137) undersökningsdeltagare beskrev även vad fördelarna med fysiska bibliotek såväl som musikaffärer var. I första hand var det möjligheten att browsa, eller bläddra, bland CD-samlingar och titta på nya skivsläpp, bästsäljare eller bara gå i gångarna och kolla igenom hyllorna. Men det lyftes även fram kritik mot dessa platser och det ansågs bland annat vara tidskrävande och ibland svårt, nästintill omöjligt, för användaren att hitta det den sökte i vissa fall (ibid., s. 139). Till skillnad från vad exempelvis Underhill (2006) påpekade, så framgick det dock inte i sammanhanget att det taktila hade någon större betydelse.

3. Metodbeskrivning

Det är i huvudsak två metoder som använts för denna studie: intervjuer, samt en enkätundersökning. Enkäterna vände sig till biblioteksbesökare på Musikhögskolans bibliotek i Malmö, där även bibliotekarierna intervjuades. En intervju genomfördes dessutom med två bibliotekarier vid Stadsbiblioteket i Malmö.

Enkäten utformades så att den inte skulle bli för lång rent textmässigt, och inte heller ta för lång tid för deltagare att fylla i. Totalt består den av sex stycken frågor. Hälften av dessa är frågor med fasta svarsalternativ, medan andra halvan består av öppna frågor; det vill säga frågor där deltagaren får skriva sina svar själv, vilket ger möjlighet till större variation och mer utvecklade svar. Det gör även att enkätundersökningens olika svar blir mer unika, och till viss grad även mer uttömmande. Respondenterna till enkäten valdes utifrån den så kallade väntrumsundersökningsmetoden, det vill säga att enkäter delas ut till människor som sökt sig till en specifik plats, i detta fall Musikhögskolans bibliotek (Eljertsson, 1996, s. 20ff.). Enkäterna delades dock inte ut på det sätt som är vanligt förekommande för denna metod, utan besökarna på Musikhögskolans bibliotek fick istället agera initiativtagande för att svara på enkäten, dock med viss publicitet från bibliotekspersonalen. Vanligtvis rör det sig om att den initiativtagande aspekten handlar om att respondenten kommer till det specifika besöksstället där denne tilldelas enkäten (ibid.). Enligt denna metod söker respondenten sig alltså inte till enkäten i sig (vilket dock är fallet i denna undersökning) utan snarare till den specifika platsen eller institutionen. Även om enkäter inte ger samma möjlighet att förklara frågorna ingående så skapar de en tolkningsmöjlighet av enkätfrågorna för respondenten och ger således ytterligare en aspekt utifrån dennes perspektiv. Detta i motsats till intervjuer där en som i rollen av intervjuare har möjlighet att utveckla sina frågor.

Enkäterna fanns på biblioteket under en period på tre veckor, dock undantaget att det tvingades hålla stängt en av dagarna under denna period.⁵ Denna undersökningsmetod valdes i samspråk med personal vid Musikhögskolans bibliotek, då det ansågs att denna var bättre lämpad för besökarna än exempelvis intervjuer. Under denna tidsperiod hölls kontakt med personalen, exempelvis angående hur många som hade besvarat enkäten och dylikt. Respondenterna erbjöds även möjligheten att fylla i enkäten via nätet, ifall de inte hade tid eller möjlighet att göra det på plats. Detta utnyttjades dock inte av någon.

Det är således kvalitativa metoder som använts för denna undersökning, av olika skäl. Bryman (citerad i Alvesson & Sköldberg, 1994) menar att kvalitativa metoder dels

---

⁵ Egentligen fyra veckor, men totalt sett blev det tre veckor då biblioteket hade stängt en av dessa veckor.

definieras genom att de ”utgår från studiesubjektets perspektiv”, i kontrast till kvantitativa metoder som beskrivs som att de ”typiskt i högre grad utgår från forskarens idéer om vilka dimensioner och kategorier som skall stå i centrum” (ibid., s. 10). Syftet såväl som frågeställningen för denna studie är helt klart mest intressanta utifrån studiesubjektets erfarenheter och synsätt – inte minst då respondenterna för såväl enkäterna som intervjuerna har möjlighet att utveckla sina utsagor angående detta. I enlighet med forskningsfältet är det även mest intressant och berikande med en kvalitativ metod, då flertalet undersökningar som genomförts har varit av en kvantitativ karaktär (Laplante, 2008, s. 2).

De olika metoderna är även tänkta att besvara olika frågor i förhållande till syftet. Enkäten är främst ämnad för att besvara den första av frågorna i frågeställningen, nämligen: Hur går musikintresserade till väga när de söker efter musik och har detta förändrats i samband med något musikformatskifte och även i samband med framväxten av sociala medier och appar? Intervjuerna däremot riktar mer in sig på de två andra frågorna i frågeställningen: Hur och varför har musikformatskiften påverkat musikbibliotek och biblioteks musikavdelningar i allmänhet och Musikhögskolans bibliotek, samt Stadsbiblioteket, i Malmö i synnerhet? Och: Vad har personal vid Musikhögskolans bibliotek, samt Stadsbiblioteket, i Malmö för framtidssyn på konsekvenserna av dessa förändringar av musikformat och musiksökningar? Men intervjuerna ämnar även att undersöka och ge en inblick i hur personalen ser på biblioteksbesökarnas sätt att gå tillväga när de söker musik. Enkätfrågorna ligger dessutom, till viss del, som grund för intervjuerna och användes löst som en mall för intervjuerna. Detta medför att en bild skapas över personalens personliga söksätt när de letar efter musik. Utöver detta ställdes övergripande frågor kring hur de såg på framtiden för musikbibliotek och biblioteks musikavdelningar, ifall de upplevde att musikformatskiften hade påverkat besökarens tillvägagångssätt att söka, samt hur de såg på sociala medier som ett verktyg för musikförmedling. Frågorna var ofta övergripande och erbjöd utrymme för reflektion och eventuella följdfrågor. Utöver enkätfrågorna användes ingen specifik frågemall för intervjuerna.

3.1 Målgrupp och kontext

Den huvudsakliga målgruppen för denna studie är musikintresserade. Med detta avses en grupp människor som spenderar tid dagligen (eller eventuellt flertalet dagar i veckan) på att söka efter, lyssna på, läsa om, dela med sig av och genom andra aktiviteter ägna sig åt musik i ett eller flera format. För att avgränsa detta ytterligare består enkätundersökningens deltagare av studenter och anställda vid Musikhögskolan i Malmö, som besöker nämnda högskolas bibliotek. Eftersom det enbart är Musikhögskolans studenter och anställda som har tillgång till biblioteket minimeras risken för att deltagare som inte passar in i målgruppen medverkar, men samtidigt begränsar det även antalet potentiella deltagare till viss del. Målgruppen för intervjuerna är bibliotekarier vid Musikhögskolans bibliotek, samt Stadsbiblioteket i Malmö, vilka kan ses som professionella yrkesverksamma inom biblioteksarbete kopplat till musikfrågor och således mer eller mindre insatta i ämnet. Detta kan dock även sägas om enkätrespondenterna, som antingen studerar eller arbetar med musik men utan samma fokus på biblioteks- och informationsfrågor som bibliotekarierna har. På grund av denna målgruppsinriktning bör undersökningens resultat granskas

som vad en grupp med musikerfarenheter, på olika sätt, har för syn och erfarenhet på frågor relevanta för undersökningen.

Musikhögskolans bibliotek är intressant som undersökningsplats (utöver den målgruppsavgränsning som finns) bland annat eftersom de har omfattande samlingar av såväl LP- som CD-skivor, ett medierum avsett för bland annat musiklyssning samt en stor samling noter och övrig musikrelaterad litteratur. I likhet med Stadsbiblioteket erbjuder de även den digitala musiktjänsten Naxos Music Library. Stadsbiblioteket har även en ansevärd samling CD-skivor, som för närvarande står för cirka tio procent av de totala utlånen (Intervju 4, Stadsbiblioteket). Att genomföra undersökningarna på ett folkbibliotek respektive ett forskningsbibliotek är även intressant i ett jämförande syfte, då de skiljer sig åt i framförallt förmedlingsverksamheten av musik. Dock är undersökningen mer omfattande på forskningsbiblioteket, då den riktar sig till besökare såväl som personal, medan det enbart är personal på Stadsbiblioteket. Detta beror i huvudsak på att målgruppsavgränsningen vid Musikhögskolans bibliotek är så fördelaktig, men även eftersom folkbibliotek fått mycket utrymme i tidigare forskning. Det bör dock framhävas att denna skillnad mellan bibliotekstyper inte är det huvudsakliga fokuset för denna studie.

Även om de frågor som ställts i samband med enkäter och intervjuer inte ställt till med några direkt etiska problem är det dock nödvändigt att nämna hur det insamlade materialet har behandlats i förhållande till detta. Som en del av enkäten finns en inledning som kort beskriver vad uppsatsen fokuserar på och intervjurespondenterna gavs vid intervjutillfällena även en sammanfattning av uppsatsens inriktning. Intervjurespondenterna erbjöds även att ta del av transkriberingar från de inspelade intervjuerna, ifall det exempelvis var något de uttalat sig om som de inte ville skulle citeras eller nämnas i denna uppsats. Jag har även valt att inte ta med intervjurespondenternas namn i uppsatsen. Även deras befattningar på respektive bibliotek har utelämnats, för att de i så stor utsträckning som möjligt ska förbli anonyma. Enkättagarna är även anonyma.

4. Resultat

Materialinsamlingen genomfördes, som tidigare nämnt, vid Musikhögskolans bibliotek i Malmö, med enkäter till besökarna och intervjuer med personal, samt en intervju med personal på Malmö Stadsbibliotek. De i personalen som intervjuades är verksamma som bibliotekarier på respektive bibliotek.

Med tanke på tillvägagångssättet för enkätundersökningen blir det inte möjligt att mäta något bortfall på svaren, då det praktiskt taget är omöjligt att mäta antalet besökare som tagit del av den. Men eftersom att undersökningen har en kvalitativ natur är detta inte heller nödvändigt. Däremot förekommer det visst partiellt bortfall, om än inte i någon större utsträckning. Totalt sett var det tretton stycken besökare som svarade på enkäten, med ett åldersspann från 20 till 57 år med en majoritet i 20-årsåldern (två stycken deltagare skrev inte ut sin ålder). Alla som svarade var verksamma inom Musikhögskolan, antingen som studenter eller som lärare, och stämmer således överens med den tänkta målgruppen.

Nedan följer en presentation av enkätsvaren. Först en presentation av de frågor med svarsalternativ, för att bland annat skapa en bild över vilka musikformat som är vanligast förekommande hos enkätens respondenter. Efter dessa presenteras de frågor som saknade svarsalternativ och svaren med relevans för studiens syfte och frågeställning. Enkätredovisningen följs sedan av en presentation av intervju svaren med relevans för undersökningen.

4.1 Enkätundersökning

De frågorna som erbjöd svarsalternativ var formulerade som följer:

1. Vilket /vilka musikformat använder du dig av när du lyssnar på musik? Kryssa för ett eller flera alternativ.
2. Ägnar du dig åt, eller känner ett behov av, att dela med dig av dina sökfynd genom sociala medier och appar? Om ja, kryssa i ett eller flera alternativ.
3. Om du kryssat i någonting på föregående fråga (5), ungefär hur ofta gör du detta?

De svarsalternativ som fanns att välja mellan på första frågan var: 78-varvare, LP- & EP-skivor, Kassetband, CD-skivor, Mini-Disc, Digitala (streaming, nedladdning) samt Annat, där deltagarna fick skriva till ett eller flera andra alternativ. Det var endast ett musikformat som ingen använde sig av: 78-varvare (dock var det en av intervjurespondenterna som använde sig av detta ibland). De övriga formatens svarsfrekvens presenteras i diagrammet nedan, där antalet svar illustreras för att bli

mer överblickbara. Deltagaren som kryssat i ”Annat” angav ”Live!” som ytterligare ett musikformat som denne utnyttjade. Digitala musikformat, det vill säga streaming, nedladdningar et cetera, delar plats med CD-skivor som de dominerande musikformaten. Frågan är ämnad att skapa en bild över de musikformat deltagarna använder sig av, för att i sin tur ställas i relation till huruvida specifika format kan ha påverkat bland annat tillvägagångssättet för olika musiksökningar i samband med formatskiften. Dock framgår det inte av diagrammet vad deltagarna kryssat i för olika kombinationer. Till exempel har några kryssat för CD-skivor och digitala, medan vissa enbart kryssat för digitala et cetera.

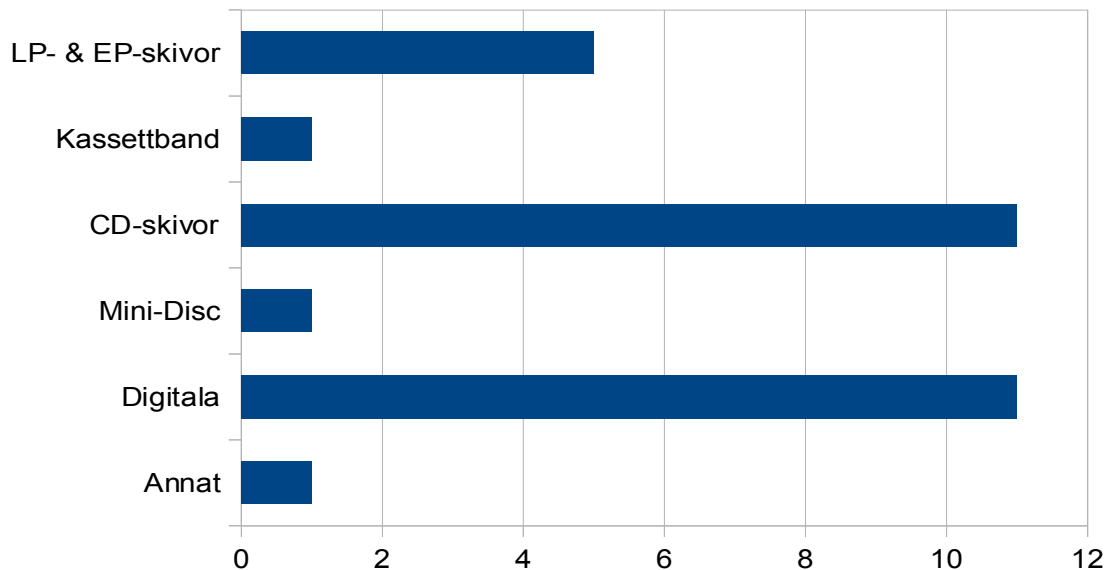

Diagram 1: Deltagarnas musikformatsanvändning.

På den andra frågan, angående sociala medier och appar, var det sju stycken deltagare som svarade att de använde detta för att dela med sig av musik. Facebook var vanligast förekommande, och oftast det enda valda alternativet. Alternativerna som erbjöds var, utöver Facebook, följande: Twitter, Last.fm, Egen blogg / webbsida, SoundCloud samt Andra sociala medier / appar. SoundCloud var det två stycken deltagare som använde, dock framlyfte en av dessa att denne enbart använde SoundCloud för att lägga upp egenproducerad musik. Samme deltagare, som även kryssat i Facebook, påpekade även att musikdelningar enbart gjordes genom meddelandefunktionen som Facebook erbjuder. Värt att påpeka är dessutom att en av deltagarna påstod sig dela musik via Spotify i en annan fråga, trots att det inte framgick i svaret på just denna fråga.

På frågan kring hur ofta deltagarna använde sig av sociala medier för att dela musik genomsyrades av svaren av alternativet ”Mer sällan än en gång per månad”, förutom en som inte kryssade i något alternativt samt en som kryssade i alternativet ”Flera gånger per vecka”. De två resterande alternativen, som ingen kryssade i, var ”Ett fåtal gånger per vecka” och ”En gång per månad”.

De frågor som inte erbjöd några fasta svarsalternativ var formulerade som följer:

1. Hur skulle du beskriva ditt sätt att söka efter musik? Söker du exempelvis genom en musiktjänst, bläddrar du bland skivor på biblioteket etc.?

2. Började du söka efter musik på ett annorlunda vis vid övergången från exempelvis vinylskivan till CD-skivan, eller från CD-skivan till digital musik etc.? Om ja, på vilket sätt?
3. Ser du ditt musiksökande som en social aktivitet? Söker du exempelvis efter musik tillsammans med vänner? Om ja, förtydliga gärna på vilket sätt och i vilket sammanhang!

Deltagarnas söksätt varierade i olika grad, även om många hade att göra med internet på ett eller annat sätt. Men en del angav även mer fysiska tillvägagångssätt, exempelvis att bläddra bland fysiska skivor. Det framgår i många fall inte exakt hur en sökning görs, mer än att själva verktyget för sökningen anges i olika grad av utförlighet. Något som går att utläsa väldigt tydligt ur svaren är att Spotify helt klart är dominerande, men även YouTube anges frekvent som en källa. Några väldigt talande exempel är följande citat från några av deltagarna: ”Jag söker på Spotify. Letar jag efter något som inte finns där letar jag på Youtube.”, ”[a]nvänder mig mest av spotify och youtube”, ”letar på spotify eller youtube” och kort och gott ”Spotify”. Men det fanns som sagt även de deltagare som kompletterade sina sökningar via internet med andra tillvägagångssätt, exempelvis med hjälp av bibliotekets tjänster. Oftast var detta ifall de inte hittade det de sökte via internetbaserade sökningar. Till exempel svarade en deltagare ”[s]öker oftast på Spotify, sedan om jag inte finner en speciell inspelning som jag söker letar jag på musikhögskolans bibl. arkiv” och en annan svarade: ”Jag söker genom digitala musiktjänster eller på Youtube. Ofta söker jag klassisk musik i skolans bibliotek i deras samling av CD-skivor” medan en tredje svarade ”[v]ia dator samt Musikhögskolans bibliotek”.

Det fanns även de som, helt eller delvis, avvek en aning med sina svar i fråga om hur specifika eller utvecklande de var, samt i tillvägagångssättet rent generellt. Dels var det två deltagare som framhävde vänner som källor till sina musiksökningar och en som använde sig av bibliotekspersonalen: ”Allra främst musikmagasin och tips från vänner, men även forum och andra sidor på nätet.”, ”[v]änner som tipsar om artister, oftast via youtube. Lättvindigt... Lånar skivor från bibliotek gör jag när det finns att få tag i. Föredrar en bra ljudkvalité när det går att få.” och ”[j]ag frågar [namn på anställda vid Musikhögskolans bibliotek]”. Det var även en deltagare som nämnde biblioteket som sin främsta sökväg, förutom i inköpssammanhang: ”Bibliotekets katalog, köper en hel del skivor 'på nätet'”. Det var ytterligare två deltagare som främst använde sig av Spotify, varav en gav ett mer specifikt svar: ”På spotify kollar jag på toplistorna [*sic!*] och på vad andra lyssnar på”, och den andra hade ett mer fysiskt förankrat alternativ till Spotify (även här i inköpssammanhang): ”Allra mest använder jag Spotify. För att bli mer överraskad bläddrar jag igenom LP-skivor på andra-hands-affärer och köper efter omslag”.

Alla deltagare utom två hade kryssat i mer än ett alternativ på frågan kring vilka musikformat de tog del av musik genom, men det var sex stycken av deltagarna som ansåg att deras söksätt hade förändrats i samband med övergången till ett annat format. Det bör även tilläggas att en deltagare, som svarade varken ja eller nej, ansåg följande: ”Är för ung för att ha upplevt övergången. Vinylskivor finns fortfarande i skolans bibliotek, men jag lånar dem inte eftersom man inte kan ta hem dem”. Det bör dock påpekas att en av intervjurespondenterna påpekade att vinylskivor är för hemlån (Intervju 1, Musikhögskolan). Det kan visserligen vara så att respondenten

menar att denne inte kan ta hem vinylskivor för att en ljudanläggning som hanterar vinylskivor inte finns i dennes ägo. Två deltagare svarade ingenting på frågan, så dessa kan troligtvis klassas som att de inte upplevt någon skillnad. Detta eftersom att frågan formulerades på ett sådant sätt att den skulle kunna tolkas som att det endast var de som svarade ”ja” på frågan som skulle skriva ett svar. Denna fråga ger även i flera fall en ytterligare inblick i deltagarnas söksätt.

Den gemensamma nämnaren för de som svarat att de upplevt en förändring i sina söksätt är i första hand internets inträdande. Några svarade helt enkelt: ”Ja. Jag sökte via nätet” och ”[v]ia nätet, mp3/streaming”. Förändringen varierade också för deltagarna, även om de generellt framstår som eniga om att deras musiklyssnande och -konsumtion ökade avsevärt: ”Ja. Innan det fanns så lätt tillgängligt på internet så sökte jag inte efter ny musik utan lyssnade bara på det som fanns på radion eller om jag fick en CD.”, ”[j]a. Från övergången från CD till digital musik. Började söka digitalt istället för att köpa CD-skivor, och började framför allt konsumera mycket mer musik.” och ”[j]a! Övergången från CD till digitalt gjorde att man har möjlighet att inte bara hitta det man söker efter medvetet, utan också det som är liknande – eller helt andra saker om man bara klickar sig vidare tillräckligt länge.”. Men även om sökningen genomförs via nätet innebär inte detta att musikkonsumtionen nödvändigtvis gör det. En av deltagarna använder, vad som kan förmodas vara, internet för att söka efter musiken men konsumerar den sedan fysiskt: ”Förr bläddrade jag bland skivor i skivbutik men nu brukar jag veta vad jag letar efter när jag besöker sådana”.

Svaren på frågan om huruvida deltagarna såg på musiksökande som en social aktivitet eller inte fick ganska varierande svar. Tre stycken deltagare svarade ett rakt nej på frågan, medan resterande svarade, om inte ja, med exempelvis ”[s]ällan socialt, oftast för eget bruk o intresse”, ”[j]ag söker sällan tillsammans med mina vänner, men vi diskuterar mycket musik och jag hämtar mycket inspiration från dem och söker sedan på egen hand.” och ”[v]äldigt sällan, i så fall frågar jag vänner vad de gillar och ber om tips.”. Det förekom även att deltagarna lyfte fram studiesammanhang som sociala situationer i musiksökandet: ”I viss mån eftersom jag oftast söker inspelningar för mina studenter vid musikerutbildningens flöjtklan”, ”[g]ärna. På skolan med kamrater som tipsar etc. Som Musikstuderande är det ett igenkommande samtalsämne, oftast via dator forum [*sic!*] som facebook.”, eller ett svar som kan tolkas som tvärtemot: ”Ofta söker jag musik i studiesyfte – eftersom jag själv musicerar och behöver höra mycket. Men det händer ju inte alltför sällan att vi samlas ett gäng musiker och lyssnar aktivt tillsammans, eller skickar länkar och klipp till varandra som tips”. Tips från vänner var ständigt återkommande i svaren, även om alla deltagare inte såg på det som ett socialt sätt att söka musik: ”Nej, men tar gärna emot tips [*sic!*] om bra sångare från vänner.”, ”[j]a och nej. I huvudsak en ’privat’ aktivitet, men ibland lyssnar jag på musik tillsammans med kompisar, tipsar och får tips om musik o.s.v.” och någon som verkar anse att det är en social aktivitet: ”Ja, jag undersöker ny repertoar med vänner”. Det var även en deltagare som lyfte fram en specifik musiktjänst i sammanhanget, som erbjuder möjligheter för social interaktion: ”Delar spotifylistor, söker, visar och blir visad annan musik genom spotify”.

4.2 Intervjuer

Tre stycken intervjuer med personal vid Musikhögskolans bibliotek i Malmö genomfördes den 25 mars 2013 (intervjuer 1, 2 samt 3), samt en intervju med två anställda vid Malmö Stadsbibliotek, den 4 april 2013 (intervju 4). Eftersom den sistnämnda intervjun genomfördes med två respondenter samtidigt kommer dessa att benämnas som respondent 1, respektive respondent 2, för att skilja deras svar åt.

Vid intervjuerna användes enkätfrågorna, till viss del, som utgångspunkt och mall. På detta sätt kunde respondenten dela med sig av sina erfarenheter av musiksökningar i egenskap av privatperson, men även i rollen som professionell yrkesverksam inom frågor relevanta för undersökningen. Intervjuerna gav även större frihet för respondenten att utveckla sina svar än vad enkäterna gjorde. Upplägget varierade en aning mellan intervjutillfällena. Vid Musikhögskolans bibliotek intervjuades tre anställda var för sig, medan de två som intervjuades vid Stadsbiblioteket intervjuades samtidigt, efter förslag från deras sida då de ansåg sig kunna komplettera varandras svar på ett bra sätt.

Då enkäten fokuserade på den första frågan i frågeställningen, riktar sig intervjuerna snarare till de två andra även om den första också berördes till viss del. Trots att det rör sig om ett folkbibliotek och ett forskningsbibliotek finns det flera gemensamma nämnare i personalens synsätt på musiksökningar och musikformat. De kommer med andra ord inte delas upp var för sig i de stycken som följer. Dock framgår det vilket bibliotek det rör sig om i koppling till citaten.

Angående hur personalen upplevde att biblioteken och dess musikavdelningar hade påverkats av att musik mer och mer konsumeras digitalt var alla fem respondenter ense om att det frågas mindre efter och om CD-skivor, samt lånas ut mindre utsträckning än tidigare.

Nej, men då gick man ju dit för att låna en faktisk CD. Nu gör man ju inte det. Utan nu läser man tipsen om dem, och laddar ner det istället, eller streamar, eller vad man nu [gör]. (Intervju 3, Musikhögskolan).

Respondent 1: När det gäller sökningar, man har ju mycket färre frågor rent generellt, överhuvudtaget i huset under de sista åren. Och det drabbar ju naturligtvis även musiken. [...] Det är ju sällan man behöver göra några musiksökningar på CD-skivor, är det. Det är någon enstaka gång och då vet ofta folk exakt vad de ska ha. (Intervju 4, Stadsbiblioteket).

Dock framgick det i intervju 4 att Malmö Stadsbibliotek fortfarande har relativt höga utlåningssiffror på sina CD-skivor och, som respondenterna påpekade, sjunker utlånen på alla avdelningarna, det vill säga även för böcker, film et cetera. Respondenterna hävdar att CD-skivorna på Stadsbiblioteket står för cirka 10 procent av det totala utlånet, medan det tidigare stod för cirka 20 – 25 procent. Detta bör dock, som även påpekades av respondenterna, sättas i förhållande till att inköpet av CD-skivor halverats och att det inte längre finns någon avdelning specifikt för musikrelaterade frågor. Stadsbiblioteket hade tidigare en egen avdelning för konst och musik, som försvann i samband med en omorganisation. (Intervju 4, Stadsbiblioteket)

Musikhögskolans bibliotek har, om inte ökat, åtminstone ett mer konstant tillstånd för sitt utlån på CD-skivor, och LP-skivor, även om det frågas mindre. Kanske av den enkla anledningen att detta material inte lånades ut förr:

Ja, de frågar ju fortfarande dock, det sitter ju en del människor här som lyssnar. Vi lånar ju ut CD nu också, det gjorde vi inte förr. Och.. det lånas ju en del. [...] Vi har ju ganska mycket LP här också, som lånas en hel del faktiskt. De som fortfarande har.. Eller ja, LP kommer ju mer och mer nu igen. (Intervju 1, Musikhögskolan).

En bör dock även ha i åtanke att Musikhögskolans bibliotek endast är öppet för studenter och lärare vid Musikhögskolan, det vill säga människor som studerar och arbetar med musik. Det är med andra ord material som kan vara nödvändigt i såväl utbildnings- som arbetssyfte, vilket även detta kan ha inverkan på antalet utlån.

Det är dock inte enbart utlån av fysiska musikformat som berör biblioteken. I själva förmedlandet, men även i tillhandahållandet, kan formatet och plattformarna vara gränsöverskridande, för såväl Stadsbiblioteket som Musikhögskolans bibliotek, i den mening att hänvisningar, tips och rekommendationer kan ges med hänvisning till exempelvis olika streamingtjänster eller nätbaserade digitala musikbibliotek.

De frågar mindre efter CD-skivor nu än vad de gjorde innan. Och man säger ju ofta liksom om vi inte har grejerna så kan de hitta det på nätet, och det gör de ju också. (Intervju 2, Musikhögskolan).

Det är på något sätt det här att tillhandahålla materialet, det är liksom inte det som gäller just nu. Utan det är snarare det här att bearbeta det och tipsa om det och.. Få hjälp att sovra liksom – vad är egentligen bra? [...] Man har ju väldigt mycket möjligheter att hitta musik nu. Alltså, det är så himla mycket lättare. Men sen finns det ju så himla mycket skräp också, och det är det som är lite trist. (Intervju 3, Musikhögskolan).

Just den förmedlande verksamheten torde dock vara mer aktuell för Stadsbiblioteket, då Musikhögskolans bibliotek främst riktar sig till att assistera studenter och anställda, vilket också framgår i intervjuerna. Respondenten i intervju 3 anser att det, för främst folkbiblioteken, är fördelaktigt att de använder sig av sociala medier, länkar till musiktjänster och webbsidor et cetera. (Intervju 4, Stadsbiblioteket) Det framhävs även att det på sätt och vis blir mer personligt i förmedlandet, det vill säga att besökare efter hand uppskattar specifika genrer som ofta lyfts fram av en biblioteksanställd, och ges i sammanhanget möjligheten att följa just dennes rekommendationer (Intervju 3, Musikhögskolan). På Stadsbiblioteket bedrivs några olika förmedlingsverksamheter i musiksammanhang, exempelvis Veckans CD och spellistor sammanställs, bland annat med inriktning på olika musikgenrer, men även inom ramen för olika teman (Malmö Stadsbibliotek, webbsida, u.å.). Det som presenteras på webbsidan är inte alltid sådant som finns tillgängligt i bibliotekets CD- eller DVD-samling.

Trots de gränsöverskridande förmedlingsverksamheterna finns det fortfarande kvar, av olika anledningar, fysiska musikformat som fortfarande lånas ut i relativt stor

utsträckning. Respondenten i den tredje intervjun spekulerar kring om det är personalen vid Musikhögskolan som är mer konservativa av sig och gärna vill låna fysiskt material, eller om exempelvis lärarna behöver göra detta för att det inte erbjuds någon möjlighet att spela upp musik vid föreläsningar genom streamingtjänster (Intervju 3, Musikhögskolan). Respondenterna från Malmö Stadsbibliotek menar dock att även yngre generationer är delaktiga till att fysiska musikformat inte har kasserats, och har även förundrats över att streamingtjänster och internet överlag inte tagit över helt och hållet än (Intervju 4, Stadsbiblioteket). De reflekterar även över anledningar till detta:

Respondent 1: Det kanske är så, lite yngre generationer liksom att man kommer till.. Man vill ha det här taktila, den här känslan att.. Det är så digitalt nuförtiden.. Det är liksom, allting är på skärm, det är så platt.

Respondent 2: Ja, eller att CD-häftet, informationen betyder någonting. Att man har det att bläddra i och kolla liksom. (Intervju 4, Stadsbiblioteket).

Som nämndes av respondenten i tredje intervjun kan det bero på den tillgängligheten till musik som finns i samband med dagens tjänster, samt att det finns så ”mycket skräp”, att användare känner ett behov av att komma åt material som mer eller mindre garanterat håller högre kvalitet, bland annat ljudmässigt. I intervju fyra talas det även kort om problematiken med digitala streamingtjänster och hur detta kan påverka biblioteken:

Respondent 2: Den här typen av digitala tjänster blir ju, även om de kan vara förföriska med sin mängd och kanske sin lättillgänglighet, så är de ju samtidigt rätt sårbara. Till exempel att skivbolag.. Hela tiden är det förhandlingar på gång, så plötsligt försvinner The Doors-samlingen va, och Beatles kommer in och går ut. [...] Och plötsligt de kanske bara lägger ner.

Respondent 1: Frågan är ju då, för att det.. Då har man liksom dragit ner så mycket på inköpen så att helt plötsligt, när man halverat sina CD-inköp, så helt plötsligt när Spotify lägger ner så får man kalla fötter: 'Åh, nu måste vi öka igen'. Det är ju inte så lätt att driva igenom det när en organisation har börjat lägga pengar på helt andra saker. (Intervju 4, Stadsbiblioteket).

Samtidigt påpekas det att när det kommer ett album från en känd artist och biblioteket inte köper in denna, kommer det inköpsförslag på den direkt. Det tycks med andra ord fortfarande finnas ett intresse för Stadsbibliotekets CD-samling.

I intervjuerna talas det även om sökmöjligheterna som finns, och de som inte finns, för musiksökande och informationssökningar överlag. Flera av respondenterna har även en vana av att katalogisera musik och är väl insatta i vikten av att göra material sökbart med till exempel kontrollerade ämnesord et cetera. Bland annat nämndes huruvida användare har ett behov av de mer avancerade sökfunktionerna i exempelvis bibliotekskatalogen och hur de söker rent generellt:

Respondent 1: Jag tror ju faktiskt, om jag får gissa, så tror jag faktiskt att behovet egentligen finns, men många vet inte att de har behovet. Man är så jävla van att googla, och man skriver rätt spontant utifrån de ämnesord som finns inlagda i.. Alltså, brukare själv lägger på [...] Men jag menar, visste folk

att man kan göra ganska avancerade sökningar, utan att behöva göra riktigt jobbiga sökningar, så tror jag att folk skulle kunna ha nytta av det. [...]

Respondent 2: Det är rätt intressant, det att både just själva tekniken nu med streamingtjänster plus folks nya sätt att söka i sökmotorerna, Google mest då ju, har förändrat hela bibliotekens roll. [...] Men jag menar det påverkar ju folk.. När de tänker att det är bibliotek så kan de inte ställa om och tänka 'nu ska jag söka på ett annat, mer exakt sätt'. Jag menar så fungerar inte vi människor. Är det Google som dominerar i vardagen och du kommer till bibblan, så söker du ju på samma sätt då och förväntar dig att du ska få träff. Får du inte det så tänker du bara: 'Då har inte biblioteket denna skivan'. Och det är förödande. (Intervju 4, Stadsbiblioteket).

De söker, använder, nätet väldigt mycket, men de har ingen pejl på hur man ska söka och varför. De ger upp liksom för snabbt, och jag kan ibland känna att de inte riktigt vet hur det är strukturerat. De vet inte hur de ska följa.. Liksom samla information och följa länkar och så där. (Intervju 3, Musikhögskolan).

Som exempel på hur vissa användares söksträngar kan se ut nämns bland annat ”skivor med hårdrock”, vilket identifierats av en respondent som passerat en dator som en besökare hade lämnat mitt i en sökning (Intervju 4, Stadsbiblioteket). I samtliga intervjuer talades det även om musiksökningar som en social aktivitet, vilket en majoritet av enkärdeltagarna ansåg att deras sökningar inte var (även om bland annat tips till och från vänner förekom i viss utsträckning). Respondenterna från Malmö Stadsbibliotek talar även om musikdelningar via sociala medier och dess aktualitet:

Respondent 2: Ja, ja visst det att man ska veta vad ens kompisar lyssnar på och så. Och egentligen var det ju precis det man sysslade med förr, i sin ungdom också. Att det var mun till mun. Det var väldigt viktigt vad du lyssnade på då för att jag skulle välja och så. Det var det ju, det är bara det att nu sker det på nätet va, så det är väldigt, kanske, åldersrelaterat också. (Intervju 4, Stadsbiblioteket).

Avslutningsvis kan det sägas att trots att det rör sig om två olika bibliotekstyper, finns det en rad likasinnade synpunkter om och kring musikrelaterade frågor på bibliotek hos intervjurespondenterna. Det kan även identifieras att trots en bred internetvana hos många användare kan det, enligt intervjurespondenterna, fortfarande skönjas svårigheter för användare och deras olika tillvägagångssätt när de söker efter musik.

5. Analys

Nedan följer först och främst en analys av enkätsvaren i förhållande till frågorna hur de söker, om detta har förändrats vid något musikformatskifte samt om sociala medier och appar haft någon inverkan. Vissa delar kompletteras dock med svar från intervjuerna. Efter detta presenteras en analys av intervju svaren i förhållande till frågeställningens två sista frågor, det vill säga hur eventuella förändringar har påverkat bibliotek och dess musikavdelningar, samt vad personalen som intervjuats har för framtidssyn på förändringarna av musiksökningar och -format i förhållande till bibliotekens roll. I denna del kan dock enkätsvaren fungera som komplettering i vissa fall. Övergripande i detta kapitel kommer det återknytas till uppsatsens teoretiska aspekter, samt tidigare forskning, i förhållande till det empiriska material som undersökningen bygger på.

5.1 Musikinformationssökningar

För att skapa en överblickbar struktur har följande avsnitt delats in i frågorna hur målgruppen söker efter musik, om musikformatskiftena medfört någon förändring i målgruppens söksätt och till sist huruvida sociala medier och appar har medfört någon förändring eller ej. Alla delar omfattas av den frågeställning som enkätsvaren är tänkta att bidra med ett svar till.

5.1.1 Sökmetoder

Hur de musikintresserade går till väga när de söker efter musik står, utifrån enkätsvaren, ganska klart i fråga om vilket sökverktyg som används främst. Nämligen att internet, eller internetbaserade tjänster, fungerar som en av de dominerande källorna för musiksökningar. Detta kan troligtvis ha sin förklaring i att digitala musikformat var det mest använda. Bortsett från två stycken hade dock alla som kryssat i digitala format på första frågan även kryssat i ett eller flera fysiska, vanligtvis CD- eller LP-skivor. Detta kan betyda en rad olika saker, men vad betyder det för söksättet? Antingen kan det vara så att respondenterna söker upp en skiva via nätet, för att sedan ta del av den i fysiskt format via exempelvis ett bibliotek eller en butik. Med andra ord i raka motsatsen till vad Underhill (2006, s. 175) skriver om: ”Många kunder går till verkliga butiker, hittar vad de letar efter och shoppar sedan till lägre priser på nätet”. Men samtidigt så framgick det bland annat från ett av svaren att sökningar och inköp gjordes utifrån skivomslag i andrahandsaffärer, för att skapa en slags överraskningseffekt. Med andra ord både i relation och motsats till vad Laplantes (2008, s. 137; s. 139) undersökning pekade på. I relation på så sätt att den

fysiska platsen var av betydelse, men i motsats på så sätt att sökningen upplevdes som svår hos de som deltog i Laplantes (2008) undersökning.

Fler än hälften svarade att de främst använde sig av Spotify när de sökte efter musik, dock var det inte alltid specifika svar om hur de gjorde detta. Det går dock att spekulera i hur de söker via Spotify, då sökvägarna är begränsade. Spotify beskriver det själv enligt följande: ”Type the song, artist or album into the search box [...] Scroll down the list of results and click to listen” (Spotify, webbsida, u.å.). Dock finns det andra sökvägar som går att använda, exempelvis efter skivbolag.⁶ Ställs detta i förhållande till undersökningen av Lee och Downie (2004) kan en dock tolka det som att några andra sökalternativ inte är av intresse. De två vanligaste sökfunktionerna som deras urvalsgrupp använde sig av var ”Singer/Performer” och ”Title of work(s)” (Lee & Downie, 2004). Dock kan det, som påpekas av en av respondenterna i intervju 4, finnas ett underliggande behov av andra sökmöjligheter som användarna själva inte är medvetna om (Intervju 4, Stadsbiblioteket). Men är utgångspunkten till exempel tips från vänner, vilket det var för många av deltagarna i denna undersökning, krävs det troligtvis endast en sökning efter artist, låt eller album. Dock var det en av de tillfrågade som svarat att denne klickade sig vidare för att hitta liknande, eller helt annan, musik. Denna möjlighet erbjuds också och fungerar som, tillsammans med relaterade artister, ett alternativ till den enkla sökrutan.

Vad som skulle kunna benämnas som sociala söksätt är något som Spotify tagit vara på, och även YouTube som förekom som källa i en del av enkätsvaren. Möjligheten att söka efter högst betygsatta och mest spelade skapas genom flera användares interaktion. Det går även att, i Spotify, skapa kollaborativa spellistor. Det vill säga listor som flera användare kan lägga till och ta bort musik från. Även om det inte är själva sökprocessen som delas med andra, så kan resultatet delas med flera användare i en sammanställd lista, vilket platsar in i Karamuftuoglus (1998, s. 1075) definition av kollaborativ informationsåtkomst. Utöver sökrutan med begränsade alternativ kan alltså de som angett Spotify som verktyget de främst använder sig av för musiksökningar även söka via kollaborativa spellistor som de själva har möjlighet att delta i. Även Wilsons (2006, s. 3) informationsbehovsmodell passar in på sökvägarna, även om den som tidigare nämnt saknar möjligheten för andra människor att bidra till informationsbytet och -överföringen. Dock kan det även ifrågasättas huruvida användare alltid lyssnar på musiken de hittar, läser om artisten de sökt efter, eller på annat sätt använder sig av informationen de hittar. Det finns med andra ord ingen direkt garanti för att de går vidare till ”Information use” i Wilsons (2006, s. 3) modell. Möjligheten finns att användare går direkt till ”Satisfaction or Non-satisfaction” eller ”Information seeking Behaviour” (ibid.).

Som tidigare nämnt saknas även aspekten att andra människor kan fungera som informationskällor i Wilsons (2006) modell. Det kan utifrån denna undersökning hävdas att deltagarna ser på musikinformationssökning som en social aktivitet, även om flera ansåg att det inte var det, ifall en utgår från Lee och Downies (2004) definition, att sociala aspekter innefattar musikrecensioner, rekommendationer et cetera. Flera deltagare i denna undersökning nämnde tips från vänner som exempel på sökmeter. Men samtidigt kan en hävda att det inte är en social aktivitet, ur en

---

⁶ Till exempel kan en användare skriva ”label:[namn på skivbolag]” i sökrutan och få fram låtar som släppts av ett specifikt skivbolag.

subjektiv synvinkel; eftersom respondenterna ansåg att söka efter musik inte är en social aktivitet, så är det helt enkelt inte det även om de får tips från vänner et cetera.

Kontexten, som får mycket fokus av Laplante (2008), framstår inte som en alltför påverkande faktor i samband med respondenternas musikinformationssökningar. Dock går det att utläsa en viss betydelse av den, i de sammanhang respondenterna ansåg musiksökningar vara en social aktivitet. Till exempel när de nämnde att de sökte musik i studiesammanhang. Det finns dock inget som tyder på att dessa sammanhang påverkade söksättet i någon viss riktning.

5.1.2 Musikformatskiftets påverkan

Nästan hälften av deltagarna ansåg att deras sökningar hade förändrats i samband med musikformatet. Formatskiftet som fick mest utrymme var det från CD-skivan till det digitala. Det bör dock uppmärksammas att eftersom det digitala musikformatet är så starkt kopplat till internet kan det vara svårt att särskilja de två fenomenen och vilket det egentligen är som förändrade – internet eller musikformatet? Såväl Drotner (2011, s. 39) som Steiner (2009, s. 141) lyfter fram internet som en omfattande förändringsfaktor. En del av svaren i undersökningen pekar tydligt på att det var internet som skapade förändringen, till exempel respondenten som svarade "[j]ag sökte via nätet" på frågan huruvida denne börjat söka musik på ett annorlunda vis vid något formatskifte. Söka musik via internet betyder inte nödvändigtvis att en brukar en streamingtjänst eller laddar ner musikfiler. Det kan exempelvis röra sig om en sökning på en låttext, för att ta reda på vad låten heter eller vem som är upphovsman, via en sökmotor. I ett sådant fall skulle det vara internet som är förändringsfaktorn, snarare än musikformatet. I likhet med huruvida respondenterna ansåg att musiksökningar var en social aktivitet eller inte, kan dock samma subjektivitet utläsas i huruvida söksätten har förändrats eller inte i samband med formatskiftena. De som hävdade att det hade förändrats, har det helt enkelt förändrats för. Det intressanta är dock hur det har förändrats. Till exempel att tillgängligheten till musik ökade oerhört, med hjälp av olika streaming-, nedladdnings- och musiktjänster och i samband med en rad olika sociala förändringar.⁷ Som vissa respondenter påpekade så ökade deras musikkonsumtion avsevärt i samband med övergången till det digitala.

En sak som har förändrats tydligt, och påpekas av en av respondenterna, är att bläddrandet bland fysiska CD-skivor försvunnit (till viss del) i samband med de digitala formatens mer framträdande roll. Det finns visserligen fortfarande möjligheten att browsa även om vissa delar försvinner, till exempel det taktila och att läsa på skivomslagets baksida eller i häftet/insidan et cetera. Det vill säga vikten av den fysiska platsen och det materiella objektet som lyfts fram i olika undersökningar faller bort (Underhill, 2006; Mild, 2004). Därmed inte sagt att tidigare tillvägagångssätt att söka efter musik har försvunnit, att bläddra bland skivor i butiker eller på bibliotek förekommer fortfarande. Men, vilket en respondent påpekar att denne gör, det finns fler möjligheter att söka och hitta det en letar efter innan ett fysiskt inköp eller lån genomförs. Utifrån detta går det dock även att utläsa en viss betydelse i det fysiska musikformatet, som lever kvar trots den nästintill oändliga tillgänglighet som digitala musikformat kan erbjuda. På så sätt att även om användare

---

⁷ Sociala förändringar i den mening att hemdatorn och internetanslutningen mer och mer hör till vardagen.

söker upp materialet de är ute efter via exempelvis en dator, kan det likväl röra sig om att de kombinerar detta med ett fysisk lån eller inköp. Men de nya möjligheterna att söka och hitta musik, såväl målmedvetet som mer spontant, framstår som övergripande positivt att döma av enkätsvaren.

Den ökade tillgängligheten som digitala musikformat medförde har även ökat musikkonsumtionen för en del av undersökningens deltagare och, som Fleischer (2009) skriver, har ett slags informationsöverflöd skapats. Men medan Fleischer (2009) belyser många av nackdelarna med detta tycks det, utifrån vissa enkätsvar, finnas framför allt en fördelaktig förändring: nämligen en större möjlighet att göra ett urval, som en respondent påpekade sökte inte denne efter ny musik innan den ökade tillgängligheten på internet kom till. Dock kan detta försvåra sökningen, ungefär på samma vis som Laplantes (2008, s. 139) respondenter menade att de fysiska platserna som försåg ett musikutbud skapade, till exempel att mängden gör det svårt att navigera. Att döma utifrån vissa av intervjurespondenternas svar är det inte heller alla som besitter kunskap och insikt om hur en ska gå till väga för att hitta vad denne söker. I samband med mängden musikinformation som görs tillgänglig genom olika plattformar ökar även vikten av omfattande metadata, för att göra materialet sökbar, vilket identifieras av såväl Lee och Downie (2004) som av Laplante (2008, s. 252-253). Detta tycks även ha kommit en bra bit på vägen eftersom respondenterna konsumerar mer musik, vilket skulle kunna vara ett resultat av att sökvägarna underlättats, bland annat genom en varierande mängd tillvägagångssätt vid sökningar, även om alla dessa inte utnyttjas.

5.1.3 Sociala mediers inverkan

Att dela med sig av sina sökfynd ägnade sig ungefär hälften av respondenterna åt, om än ganska sällan. Samtliga av dessa använde sig i sammanhanget av Facebook. I koppling till det angivna söksättet att få tips från vänner, kan sociala medier (i detta fall Facebook) ses som en plattform för detta i den digitala sfären. Men, som påpekas av en av respondenterna i intervju 4 och även av Fleischer (2009), så är musikdelning inget fenomen som uppstått i samband med sociala medier. Det har endast gått ifrån det fysiska rummet till elektronisk kommunikation och, skulle det kunna hävdas, blivit ett samspel mellan handling, uppfattning och reaktion som inträffar parallellt som Meyrowitz (1994, s. 129) beskriver det. Detta i motsats till när musikdelning begränsades av det fysiska rummet.

Utifrån Nationalencyklopedins definition av sociala medier faller även Spotify in under detta fenomen. Då många av respondenterna, som tidigare nämnt, använde Spotify i musiksökningssammanhang skulle en kunna tolka det som att vikten av sociala medier i denna kontext är mer utbredd än vad som framgår av svaren på frågan kring vilka sociala medier som brukas, samt huruvida det anses vara en social aktivitet att söka efter musik. Tjänsten erbjuder även flertalet sociala appar, samt möjligheten att skicka meddelande och länkar till musik till andra användare. Dock bör det tas hänsyn till respondenternas faktiska svar och möjligheten att de inte anser Spotify vara social media finns. En jämförelse kan göras med Laplantes (2008, s. 133) studie där respondenterna uppgav att de inte använde, eller ens visste om existensen av, några av de sociala funktioner som erbjöds. Detta rörde sig dock inte om någon av de tjänster som respondenterna i denna studie angav som verktyg för

sina musiksökningar eller sin musikåtkomst. En kan dock även fråga sig om Spotify inte slagit igenom lika kraftigt utan alla sociala funktioner, som blir fler och fler med tiden, vilket det kanske hade kunnat göra. Aspekten av att kunna dela med sig av musik framstår dock som en viktig funktion, som funnits även innan den digitala musiken.

Som tidigare nämnt var det en av respondenterna som skrev att denne endast lyssnat på musik genom radio eller om denne fick en CD, och således inte sökt efter ny musik innan internets tid. I sådana fall kan en reflektera i huruvida den sociala biten av musiksökningar inte var av större vikt tidigare, än vad det är nu, för att upptäcka och söka efter musik. På så sätt att många har fler förutsättningar att hitta musik på egen hand än vad som var möjligt före den digitala musiken. Detta kan även kopplas till att flera respondenter inte ansåg att det var en social aktivitet att söka efter musik, genom att behovet inte finns på samma sätt. Det kanske anses enklare att söka reda på musik själv på nätet, vilket inte nödvändigtvis är kopplat till några sociala aspekter. Här går det dock att anknyta till Fleischers (2009, s. 33) påpekande att urvalet sker först i det postdigitala. I det fysiska rummet, inom ramen för en social situation, skulle det kunna sägas vara ett urval som sker. Exempelvis i de situationer som uppdragats i enkätsvaren, där en grupp människor samlas för att lyssna på en specifik repertoar i till exempel ett studiesyfte. Detta blir även intressant att sätta i relation till Laplantes (2008, s. 148ff.) uppdragande om att vissa användare väljer musik utifrån hur de eventuellt kan dömas av andra människor. Även om detta inte framgår i undersökningen som ligger till grund för denna uppsats är det en intressant och tänkvärd reflektion kring vikten av det sociala i musiksökningssammanhang.

5.2 Bibliotekskontexten

Hur och varför musikformatets förändring påverkat musikbibliotek och biblioteks musikavdelningar hänger på flera punkter samman med vad personalen har för framtidssyn på konsekvenserna denna förändring kan medföra. Analysen av intervjusvaren och de två frågeställningarna som berör bibliotekskontexten kommer därför inte delas upp i följande avsnitt. Däremot kan vissa teman skönjas i intervjusvaren, varpå en indelning efter dessa har gjorts: Bestånd och förmedlande, det fysiska rummet, betydelsen av det taktila samt framtidsutmaningar.

5.2.1 Bestånd och förmedlande

Det kan mer eller mindre konstateras att det är övergången till det digitala musikformatet som har medfört flest förändringar för biblioteken. Utifrån intervjusvaren går det även att utläsa att en av dessa förändringar, som är tydligt märkbar, är att det frågas mindre efter CD-skivor på biblioteken. Även utlånen på CD-skivor har minskat genom åren, även om det i de undersökta bibliotekens fall framstår vara en hel del utlån fortfarande. Intressant är även att de fortfarande har vinylskivor på Musikhögskolans bibliotek, vilket torde ha påverkats i större utsträckning än CD-bestånden. Som påpekas av en enkätrespondent kan denne inte spela LP-skivor hemma och en av intervjurespondenterna tror även att många besökare inte vet hur de ska spela LP-skivor rent praktiskt. Men i likhet med nedskärningar på bibliotekens CD-samlingar är det svårt att genomföra ett återinförande när detta väl skett (Intervju 4, Stadsbiblioteket). Kanske är det, med

vinylskivans uppsving till trots, inte heller aktuellt just på grund av brist på rent praktiska förutsättningar för uppspelning hos vissa användare. Även om CD-skivor inte befinner sig i samma läge som vinylskivor, kan de mycket väl tänkas befinna sig i liknande förhållanden i framtiden. Dels genom att fler och fler saknar den hårdvara som krävs för uppspelning och dels på så sätt att det inte blir aktuellt för biblioteket att bygga upp ett nytt bestånd ifall CD-skivan blir ersatt av exempelvis digitala musikformat.

Förmedlingen av musik, som främst är aktuell i Stadsbibliotekets fall, är även mer gränsöverskridande och obundet till bibliotekets bestånd än tidigare, vilket även konstaterades av Johansson (2012, s. 60): ”Dock tycks förmedlandet av bibliotekets faktiska resurser blivit allt mindre centralt allt eftersom användandet av sociala medier och musiktjänster som Spotify och Youtube blivit mer framträdande”. I samband med att det fysiska rummets begränsningar mer och mer suddas ut, kan det argumenteras för att denna typ av förmedling är en nödvändighet. Inte minst om det fysiska musikbeståndet krymper, men även med ett stabilt sådant kan det vara viktigt att synliggöra biblioteket på olika digitala plattformar, vilket även lyfts fram i två av intervjuerna (Intervju 3, Musikhögskolan; Intervju 4, Stadsbiblioteket). Samtidigt belyser några av respondenterna det problematiska i besökarnas tillvägagångssätt i sammanhang med musiksökningar, vilket i kombination med den förmedlande verksamheten framstår vara en viktig del i den framtidssyn som respondenterna ger på problemen. Detta hänger även samman med musikinformationsöverflödet som tidigare nämnts, på så sätt att i ett klimat av nästintill oändlig tillgång på musikinformation kan det behövas hjälp att sovra bland informationen. Som respondenten i intervju 3 påpekar finns det flera möjligheter att hitta musik men att det även, i dennes mening, finns mycket material som saknar god kvalitet. Detta leder till att i samband med exempelvis musikförmedling, så blir sållandet bland musiken viktigare och utpekats även som en essentiell del för bibliotekets framtida roll. Respondenten framhäver även vikten av sociala medier i detta sammanhang (Intervju 3, Musikhögskolan). Ett tydligt exempel på bibliotekets musikförmedling i den digitala sfären, samt sållandet bland musiken, är de olika folkbibliotekens musikbloggar som Johansson (2012) tar upp i sin uppsats. Även om dessa i sin tur bär på olikheter rörande vad det är för musik som förmedlas, så är det bibliotekarierna, biblioteksanställda (eller tidigare anställda) som tipsar om musik i anslutning till respektive folkbibliotek.

5.2.2 Det fysiska rummet

Biblioteket som fysisk plats och hur detta ansågs vara en viktig aspekt konstaterades av såväl Mild (2004, s. 39), Laplante (2008, s. 137) och även av Fleischer (2009, s. 33), trots att den sistnämnde inte direkt anknöt till biblioteket utan snarare det fysiska rummet generellt i musikrelaterade sammanhang. Men i samband med att de digitala musikformaten ökar i användning riskerar de fysiska samlingarna gallras bort och det fysiska rummet kan komma att, till viss del, förlora sin betydelse. Att de lever kvar på Musikhögskolans bibliotek, som dessutom har kvar en ansenlig mängd LP-skivor, kan dock kopplas till studie och forskningssyften snarare än rent hedonistiska aspekter som Laplante (2008) skriver om. Intressant är även att de relativt nyligen inrättat ett medierum, avsett för bland annat musiklyssning. Här lever det fysiska rummet således kvar i allra högsta grad. Det bör även i sammanhanget tilläggas att besökarna på Musikhögskolans bibliotek består av studenter och anställda vid

Musikhögskolan, varpå biblioteket kan behöva erbjuda dessa miljöer för musikrelaterade aktiviteter i högre grad än exempelvis Stadsbiblioteket, som inte är något musikbibliotek i första hand. Men en bör dock ha i åtanke att resultatet från enkätundersökningen bygger på svar från besökare på Musikhögskolans bibliotek och även om digitala musikformat inte utgjorde en majoritet av de musikformat som användes, var det många som angett Spotify och internet som sina musiksökvägar. Det kan således skönjas ett slags samspel mellan det fysiska rummet och digitala musiksökningar.

Kopplas det fysiska rummets betydelse till Laplantes (2008, s. 137) uppdagande att det hos hennes respondenter upplevdes som svårt och tidskrävande att söka efter musik i musikaffärer och på bibliotek, som fysiska platser, kan det eventuellt skönjas en förklaring till varför olika nätbaserade tjänster används som sökverktyg istället för att söka direkt i det fysiska rummet. Laplante (2008) tycks i sammanhanget fokusera på hur en söker i denna kontext utan hjälp av en dator eller dylikt, och snarare att användarna exempelvis browsar eller på något annat sätt kollar igenom vad som fysiskt finns på hyllorna. Nödvändigt att påpeka är dock att Laplantes (2008) avhandling fokuserar på hur användare hittar ny musik, det bör således nämnas att dessa svårigheter inte nödvändigtvis uppstår när en användare söker efter musik som denne uppmärksammat vid ett tidigare tillfälle (även om detta säkerligen är förekommande). Som påpekas av en enkätrespondent började denne söka upp material som var av intresse via nätet, i samband med övergången till digital musik. Respondenten blev således medveten om vad denne var ute efter innan ett besök på det fysiska biblioteket eller musikaffären. Detta kan även ses som en förklaring till de likheter med sökningar via kommersiella nätbaserade sökmotorer som kan påträffas hos vissa biblioteksanvändare, vilket exemplifierades i en av intervjuerna där det nämndes att besökare kunde använda sig av söksträngar i form av till exempel ”skivor med hårdrock” (Intervju 4, Stadsbiblioteket). Biblioteken påverkas med andra ord delvis av hur användare går till väga när de söker efter musik, såväl utanför som inom biblioteken.

På Stadsbiblioteket har det lagts ner arbete på att få nya CD-skivor katalogiserade till bibliotekskatalogen så snabbt som möjligt, då dessa ofta efterfrågats och lånats ut tätt inpå utgivningsdatumet om det rört sig om en populär artist eller dylikt (Intervju 4, Stadsbiblioteket). Detta underlättar naturligtvis även för de biblioteksanvändare som söker efter musik, då de bland annat får en översikt över det som är senast inköpt till biblioteket, vilket Laplante (2008, s. 137) lyfte fram som en aspekt av musiksökande som äger rum på fysiska platser.

5.2.3 Betydelsen av det taktila

I koppling till det fysiska rummet gör sig även vikten av det taktila i samband med musikkonsumtion påmind, vilket det reflekterades kring i intervjun med de anställda vid Stadsbiblioteket. Det nämns att detta skulle kunna vara en förklaring till att CD-skivor fortfarande lånas ut i såpass stor utsträckning som det gör, i den mening att människor tar del av så mycket digitalt att de aktivt eftersöker det taktila. De mest uppenbara kopplingarna kan göras till såväl Steiners (2009) som Underhills (1999) uppmärksammande av det taktila, men det kan även göras en koppling till Laplantes (2008, s. 91) syn på hur musiksökningar går till enligt modellen hon använder sig av. Dels kan det taktila vävas in i de informationsökningsbeteenden som nämns i

modellen men det kan även kopplas till främst de hedonistiska sökresultaten, och i viss mening även de utilitaristiska. De hedonistiska på så sätt att det, enligt Underhill (1999, s. 24), finns en slags njutning i beröringsaspekten. Underhill (1999) och Laplante (2008) kan även sägas ha en gemensam nämnare i fråga om att njutningen finns i själva aktiviteten (shopping respektive sökning), snarare än ett specifikt sökresultat. Resultat behandlas snarare som en del av aktiviteten och behöver nödvändigtvis inte leda till något konkret framgång i form av att användaren hittade en specifik CD-skiva eller dylikt. I detta kan alltså ett problem för biblioteken skönjas, om en utgår från uppdragandet i Laplantes (2008) undersökning, där det framgick att användare upplevde det som svårt att söka i fysiska samlingar.

Det är dock möjligt att vända på problemet och hävda att anledningen till att frågor efter CD-skivor har minskat på Stadsbiblioteket och Musikhögskolans bibliotek är att besökare hittar det de söker på egen hand. Det vill säga att de inte anser det vara problematiskt att söka på biblioteken. Men i och med att även utlånen har minskat kan detta tyckas osannolikt, men likväl tänkvärt och återigen kan det nämnas de respondenter som söker information via nätet innan de beger sig till exempelvis biblioteket eller en skivbutik. Men även i detta scenario finns problematiska aspekter, vilket bland annat påpekas i en av intervjuerna. Respondenten menar att användare nödvändigtvis inte förstår hur de ska söka efter information och ger upp när de inte hittar vad de söker, trots den internetvana som finns hos flera användare (Intervju 3, Musikhögskolan). Oavsett om det rör sig om att användare upplever det som problematiskt att hitta i bibliotekens samlingar, eller om de försöker och ger upp utan några resultat, rör det sig återigen om bibliotekens roll som förmedlare i motsats till att förse besökare med ett omfattande bestånd.

5.2.4 Generella framtidsutmaningar

Det kan även blickas in i framtiden för att se vilka utmaningar biblioteken kan ställas inför i sammanhang med musikens tillgänglighet och allt mer digitala framträdande, samt olika användares sökvanor. Detta framkommer dels i den tidigare forskningen och dels i intervjurespondenternas svar. Som nämns i intervju 4 så kan nuvarande streamingtjänster läggas ned helt och hållet, och då det bli svårt, och kanske inte heller aktuellt, för bibliotek att återskapa ett redan gallrat CD-bestånd. På så sätt kan det fysiska rummets betydelse för musik på biblioteken försvinna, vilket bland annat Mild (2004, s. 48) identifierat som ett möjligt scenario. Dock framstår det som, i enlighet med Anderies (2005, s. 45) påstående, att de kommersiella musiktjänsterna som finns tillgängliga snarare kompletterar bibliotekens roll än ersätter den, vilket tycks ha varit fallet under en viss tid redan. Exempelvis blir det tydligt i användandet av musikbloggar, som Johansson (2012) undersökt, där länkar till olika streamingtjänster och dylikt förekommer. Detta framträder även som en relativt vanlig, och framförallt viktig, företeelse i två av intervjuerna (Intervju 3, Musikhögskolan; Intervju 4, Stadsbiblioteket).

En problematisk aspekt som kan skönjas i att biblioteken hjälper till med att sälla bland den mängd musik som finns tillgänglig för en bred skara, och även i den förmedlande aspekten, är att de mer spontana sökmetoderna i samband med musikinformationsökning och -åtkomst riskerar att försummas. Vilket framgår i de slutsatser som Lee och Downie (2004) kommer fram till i sin undersökning så rör det sig inte alltid om ett målmedvetet sökande i musiksöknings-sammanhang. Det

framhävdes av en intervjurespondent att förmedlandet kunde hamna på en mer personlig nivå, i den bemärkelsen att användare kan vända sig till en specifik biblioteksanställd då exempelvis deras musiksmak bär på gemensamma nämnare (Intervju 3, Musikhögskolan). I viss mening kan denna metod anses vara målmedveten. Dock inte på så sätt att användaren vet exakt vilken artist, låt eller album denne eftersöker, utan snarare i den mening att en specifik biblioteksanställds musiktips är målet med sökningen. Givetvis kan det dock röra sig om att en användare hittar rekommendationen utan att medvetet leta efter den, genom att exempelvis klicka sig vidare genom diverse olika länkar, webbsidor, streamingtjänster et cetera, vilket en enkätrespondent beskrev som en sökmetod denne börjat använda sig av i samband med användandet av digital musik.

Bibliotekens rekommendationer och musikförmedling kan även problematiseras utifrån Laplantes (2008) undersökningsresultat, angående vilka källor deltagarna föredrog i fråga om musiktips. Det uppdagades att det fanns en skeptisk inställning till bland annat bibliotekarier, och att informella källor (vänner, bekanta et cetera) föredrogs (ibid., s. 140; s. 250). I motsats till detta kan en se till enkätsvaren från Musikhögskolans bibliotek där det angavs att personalen tillfrågades. Detta behöver nödvändigtvis inte vara i fråga om rekommendationer, utan även om hjälp att söka efter musikinformation eller hitta något specifikt i fysiska såväl som digitala samlingar. Likväl framhävs det, som tidigare nämnt, i intervjuerna att rekommendationer, förmedlande och sållande blir en allt viktigare del i bibliotekens verksamheter (Intervju 3, Musikhögskolan; Intervju 4, Stadsbiblioteket).

6. Diskussion

Kombinationen av den tidigare forskningen, uppsatsens teoretiska aspekter samt undersökningens empiri har visat sig komplettera varandra på en rad punkter. Vissa punkter har burit på likheter, medan andra har varit det motsatta. Till exempel visade det sig att några av undersökningens deltagare använde rekommendationer (eller åtminstone sökhjälp) från bibliotekarier som sökmetod, vilket deltagarna i Laplantes (2008, s. 140; s. 250) undersökning hade en misstro gentemot. Ytterligare ett exempel som kan framhåvas är hur en del enkätrespondenter svarat att de sökte efter musik via nätet och hur det kan tolkas som att de däremot lyssnar till musiken genom fysiska musikformat, vilket är raka motsatsen till vad Underhill (1999, s. 175) menar angående konsumtion. Han påstod att människor istället beger sig till fysiska platser och söker efter vad de är intresserade av, för att sedan konsumera det digitalt. Utifrån uppsatsens syfte kommer det i följande avsnitt att diskuteras hur väl empirin har samspelat med den tidigare forskningen och de teoretiska aspekterna. Till skillnad från avsnittet om teoretiska aspekter och tidigare forskning kommer detta avsnitt att börja med de mer konkreta delarna, för att avslutas med en mer övergripande diskussion utifrån McLuhans idéer. McLuhans (1964) teori har som en övergripande mediehistorisk kontext medvetet utelämnats från analysen. Däremot är det relevant att involvera McLuhan (1964) i det som uppdragats i resultatpresentationen och analysavsnittet. Dennes teori kommer således diskuteras i följande kapitel. Följt av detta kommer ett avsnitt om de slutsatser som kan dras utifrån denna undersökning och avslutningsvis ett avsnitt om förslag på vidare forskning.

Syftet med denna uppsats var att undersöka om musikformat, samt sociala medier och appar, har påverkat de tillvägagångssätt som musikintresserade använder när de söker efter musik. Detta skulle undersökas i förhållande till uppsatsens teoretiska aspekter och tidigare forskning, angående musikinformationssökning och -åtkomst, betydelsen av det taktila i sammanhanget samt angående hur det påverkar bibliotek. Bibliotekskontexten i undersökningen fokuserade främst på vad personal vid Musikhögskolans bibliotek och Stadsbiblioteket i Malmö har för syn på musikformat och musiksökningar och angående hur detta påverkar biblioteken. Först och främst är det nödvändigt att kommentera hur uppsatsens teoretiska aspekter, samt tidigare forskning, har samspelat med resultatet från de undersökningar som har genomförts.

De aspekter som relaterar till musikinformationssökning och -åtkomst har såväl burit på likheter som erbjudit skillnader i förhållande till uppsatsens målgrupp och deras svar i såväl intervjuer som enkäter. Inte minst i fråga om huruvida musiksökning är en social aktivitet eller inte, samt inställningen till rekommendationer från såväl bibliotekspersonal som användares specifika umgängeskrets. Musiksökningar som en social aktivitet och rekommendationer från bibliotekarier eller vänner kan ses som två olika tillvägagångssätt att söka efter musik, men de tycks ofta vara sammankopplade

vilket påpekades av såväl Lee och Downie (2004) samt ett antal av enkätrespondenterna i denna studie. Däremot förekom det svar från både enkät- och intervjurespondenterna som talar emot Laplantes (2008, s. 140; s. 250) uppdragande om att användare har en skeptisk inställning till rekommendationer från exempelvis bibliotekarier. Kopplingen till sociala medier gör sig även påmind i sammanhanget, inte minst hur möjligheterna för informationsdelning har ökat i samband med dessa. Hur sociala medier är kopplat till musikinformationsdelning har fungerat väl att knyta an till främst Fleischer (2009) och Meyrowitz (2005), men till viss del även Laplante (2008). Inte minst i koppling till hur Meyrowitz (2005, s. 129) menar att kommunikationens gränser suddas ut och att vi inte längre begränsas av nödvändigheten att befinna oss i samma rum som de vi kommunicerar med. I fråga om de sociala aspekterna av musiksökning hade det dock i vissa fall behövts en mer ingående undersökning kring kontexten, vilket Laplante (2008, s. 148ff.) gjorde i sin undersökning bland annat genom att problematisera hur vissa användare väljer musik utifrån hur de kan komma att dömas av andra människor.

Det hade även varit intressant att använda sig av ytterligare kopplingar till kollaborativ informationsåtkomst, utöver Karamuftuoglus (1998) artikel. Framför allt för att stärka fokus på de sociala delarna av musikinformationssökning ytterligare, men även för att undersöka hur utbrett detta är hos olika användargrupper. Utifrån resultaten från enkätundersökningen är det svårt att dra några egentliga slutsatser över huruvida det i huvudsak är en social aktivitet att söka efter musik eller ej. Dels för att det är en kvalitativ undersökning som fokuserar på en relativt smal målgrupp, varpå det inte går att generalisera resultaten och anpassa till en större allmänhet. Laplante (2008, s. 253-254) föreslog bland annat ett fokus på den sociala kontexten och hur denna påverkar musikinformationsbeteende inom sociala grupper (som förslag på vidare forskning), men utöver studiesammanhang framhövdes inte kontexten av någon av respondenterna för denna undersökning. Istället för att fokusera på kontexten valdes ett fokus på sociala medier, och det visade sig att ungefär hälften av enkätrespondenterna delade med sig av sina sökfynd via sociala medier. Dock hade fokus på detta varit intressant att stärka ytterligare, exempelvis hur detta bemöts i olika umgängeskretsar. Även huruvida det är en utnyttjad sökmetod för vissa användare att ta del av vad vänner och bekanta delar med sig av via sociala medier, istället för att aktivt söka efter musik på egen hand.

I den tidigare forskningen uppmärksammades det även ett musikinformationsöverflöd och de konsekvenser detta kan medföra, och viss utsträckning redan har medfört (Talja, 2001; Fleischer, 2009). Det framgår dock inte i enkätsvaren huruvida detta skulle vara problematiskt eller ej. Däremot framhövdes det att flera började konsumera allt mer musik i samband med digitala musikformat, vilket dock framstår som positivt i motsats till vad Fleischer (2009) tycks åsyfta. Oavsett om det är en positiv eller negativ utveckling blir det intressant i förhållande till bibliotekens förmedlande verksamhet. I detta sammanhang har Johanssons (2012) och Laplantes (2008) undersökningar varit intressanta i förhållande till den undersökning som genomförts till denna uppsats. Inte minst i fråga om rekommendationer från bibliotekarier, vilket Laplantes (2008, s. 140; s. 250) respondenter var skeptiska gentemot. På så sätt blir det intressant att den mer personliga förmedlingen, det vill säga i en icke-expert roll, får mer uppmärksamhet vilket även framgick i en av intervjuerna (Johansson, 2012, s. 36; s. 62; Intervju 3, Musikhögskolan). Dock

uppdagades inte någon slags misstro gentemot professionella yrkesverksamma i fråga om assistans vid musiksökningar i denna undersökningen. I förhållande till syftet är detta dock frågor som relaterar till en bibliotekskontext, angående hur biblioteken påverkas av detta, men även hur musikintresserades söksätt har förändrats i koppling till digitala musikformat.

Såväl Steiner (2009) som Underhill (1999) har visat sig framhäva aspekter som blivit intressanta att ställa gentemot undersökningens resultat, angående de taktila aspekterna av olika musikformat och hur skiften kan ha påverkat sökningar. Formatets betydelse kan dock framhävas i ytterligare en dimension genom att sätta det i förhållande till McLuhans (1964) teori, vilket bland annat kommer att genomföras i följande avsnitt, där dennes teori kommer att diskuteras utifrån vad som uppdagats i undersökningen och analysen.

6.1 Är mediet budskapet?

McLuhans (1964) teori kan tyckas komplex att implementera i koppling till musikformatets betydelse för musikinformationssökning och -åtkomst, vilket är ytterligare en anledning till varför den brutits ut ur analysavsnittets olika delar. Genomgående i uppsatsen har fokus legat övergripande på informationssökning och -åtkomst, detta är således ett försök att implementera idéer från det medie- och kommunikationsvetenskapliga fältet i förhållande till detta, vilket föreslogs av Wilson (1981, s. 13). Som tidigare nämnts är McLuhans (1964) teori främst tänkt att vara en mediehistorisk översikt, men är likväl intressant att diskutera på detaljnivå i förhållande till vad som uppdagats i samband med undersökningen.

I förhållande till det som uppdagats i resultatredovisningen och analysen kan ett par teman identifieras, som är intressanta i koppling till McLuhans (1964) teorier (utöver det övergripande påståendet att ”mediet är budskapet”). Det mest uppenbara torde vara vilken betydelse det taktila kan ha i musiksökningssammanhang i förhållande till hur en taktil förmåga till viss del, enligt McLuhan (1964), saknas hos den visuella människan (ibid., s. 125, förf. övers.). Men diskussionen huruvida det är internet eller det digitala musikformatet i sig som har förändrat blir också intressant i förhållande till McLuhans (1964, s. 8-9; s. 52) beskrivning av det elektriska ljuset och hur denna kan sägas bära på likheter med internet.

”The visual man, likewise, cannot see much difference between the motion picture and TV [...], for this difference is not between two visual spaces, but between tactile and visual ones”, hävdar McLuhan (1964, s. 125). Utifrån McLuhans (1964, s. 139) eget påstående om att studiet av ett medium hjälper oss förstå alla andra, kan detta även appliceras på två olika musikformat, exempelvis CD-skivan och det digitala, istället för TV kontra film. CD-skivan och digitala musikformat skiljer sig åt rent visuellt och i högsta grad i beröringsaspekter, men kan vara enhetliga rent ljudmässigt (i likhet med vad TV och film kan vara rent bildmässigt). Innebörden i detta blir med andra ord att människan ej nödvändigtvis hör skillnaden på musikformaten, av den orsaken att det inte alltid rör sig om en ljudmässig skillnad – utan snarare en taktil sådan. I förhållande till undersökningens resultat kan detta påstående problematiseras. En av intervjurespondenterna påpekar att, i samband med den ökade tillgängligheten till musik, riskerar användare att hitta musik som är av sämre kvalité (bland annat

ljudmässig) till exempel genom hemsidor med användargenererat innehåll, som till exempel YouTube (Intervju 3, Musikhögskolan). Samtidigt har mycket hänt inom såväl musikformat som TV- och filmformat sedan 1960-talet, och det finns förmodligen de som skulle hävda att det finns en väsentlig visuell, eller ljudmässig, skillnad mellan vad de olika formaten erbjuder. Detta har dock även att göra med den hårdvara som används vid uppspelning.

Först och främst bör den tydligt märkbara taktila skillnaden mellan musikformat, i förhållande till den visuella människan, lyftas fram. Det påpekades av en enkätrespondent att bläddrandet bland fysiska CD-skivor till viss del försvann i samband med övergången till digitala musikformat. Enbart det faktum att det finns en medvetenhet kring hur skillnaderna mellan söksätten ser ut i koppling till ett musikformatskifte, talar emot McLuhans (1964) påstående om att en taktil och en visuell skillnad ej skulle vara märkbara, utan att vi istället försöker lyssna efter en avvikelse som inte finns. Denna skillnad är även relativt oproblematisk att beskriva, inte minst mellan till exempel CD-skivor och digitala musikformat. CD-skivan besitter rent taktila egenskaper (men även det ljudmässiga) medan de digitala enbart kan bära på det ljudmässiga. Dock kan hårdvaran som används för uppspelning bära på taktila skillnader, men detta gäller även för CD-skivan. Digitala musikformat är dessutom ofta tätt sammankopplade med internet på så sätt att de oftast måste eftersökas via internetbaserade tjänster. Det finns ingen fysisk butik eller ett fysiskt bibliotek där en besökare kan plocka ett digitalt album från en hylla. Här blir det med andra ord tydligt att det finns en taktil skillnad, vilket den visuella människan torde vara väl medveten om. För att förtydliga ytterligare kan det återknytas till definitionen av fysiska musikformat som användes i inledningen, nämligen de format som en kan bläddra igenom i exempelvis en hylla. Det vill säga rent fysiskt kan ta på. Den taktila känslan blir med andra ord oundviklig, medan den i koppling till de digitala musikformaten försvinner. Så även om den visuella människan inte kan se (eller i detta fall höra) någon skillnad på medieformatet, kan denne likväl upptäcka en skillnad. Aspekten med den visuella människan är dock problematisk att applicera specifikt på informationssökning, men sätter frågor kring olika musikformat i ett tänkvärt perspektiv.

Intressant i samband med själva övergången till de digitala musikformaten, är de enkätrespondenter som upplevde en skillnad i hur de gick tillväga när de sökte efter musik, gentemot de fysiska formaten. Som nämndes ovan är de digitala formaten tätt sammankopplade med internet när det rör sig om sökningar, varpå McLuhans (1964) beskrivning av det elektriska ljuset blir intressant. Detta beskrivs som att det skapar möjligheter för kommunikationer som annars inte vore möjliga, vilket även internet kan hävdas göra (ibid., s. 8-9; s. 52).⁸ I detta fall torde de mest aktuella möjligheterna internet skapar vara de som hänger samman med musikinformationssökning och -åtkomst, men även kommunikation i form av musikdelningar eller interaktion via sociala medier. Det bör även framhävas att det, utifrån McLuhans (1964) synvinkel, utan internet kanske inte hade existerat något digitalt musikformat, då möjligheten för dess expansion inte hade skapats. På så sätt blir det även problematiskt att hävda att det antingen var internet eller digitala musikformat som förändrade hur respondenterna söker efter musik. Det torde snarare hävdas att det är båda faktorer som samspelat och skapat förändringen, trots att de fyller olika funktioner.

---

⁸ Se även avsnitt 2.1 McLuhan - "mediet är budskapet".

Huruvida mediet är budskapet eller ej är kanske inte den rätta frågan att ställa i sammanhanget. En fråga som torde vara mer aktuell att ställa är hur innebörden av att mediet är budskapet bär på en koppling till hur musikformatet påverkar hur människor söker efter musik. Även här, i likhet med vad som redan konstaterats i analysen, är det mest uppenbara att fler och fler sökningar sker med hjälp av ett datorbaserat söksystem och det fysiska rummet tappar sin betydelse för musiksökningar. Inte minst i samband med digitala musikformat, då dessa i princip inte är möjliga att eftersöka på något annat vis än via datorbaserade söksystem. Enligt McLuhan (1964) torde detta innebära att dessa sökningar fungerar som en förlängning av människokroppen och datorn är det medium som är budskapet. För att förtydliga, som McLuhan lägger fram det, så formar och kontrollerar medieformatet såväl omfattning som struktur av mänskliga handlingar och associationer (ibid., s. 9). Såväl associationer som handlingar i förhållande till digitala musikformat går hand i hand med de som görs i förhållande till datorer och internet, även om det är underförstått eller inte. Som ett tydligt exempel kan några av enkätrespondenternas svar användas. De som svarade (angående förändringen i hur de sökte efter musik) att de började söka via internet, eller använde Spotify och YouTube, innehåller en underförstådd mening att det rör sig om användandet av en slags hårdvara med internetanslutning, exempelvis en dator, mobiltelefon eller dylikt. På så sätt blir medieformatet, om inte budskapet så i alla fall den betydelsebärande komponenten.

6.2 Slutsatser

Utifrån undersökningarnas resultat, samt analysen av dessa i förhållande till den tidigare forskningen och uppsatsens teoretiska aspekter, kan en del slutsatser i koppling till syfte och frågeställningar skönjas. Angående hur undersökningens målgrupp sökte efter musik, samt hur detta eventuellt förändrats, ställdes följande fråga:

- Hur går musikintresserade till väga när de söker efter musik och har detta förändrats i samband med något musikformatskifte och även i samband med framväxten av sociala medier och appar?

Undersökningens målgrupp kan sägas söka på varierande sätt, vilket visat sig i resultatredovisningen och analysen. Bland annat söker de via nätet genom olika plattformar, får tips från vänner, frågar bibliotekarier, klickar sig vidare eller browsar på olika söktjänster. Utöver respondenten som sökte och valde efter omslag i skivbutiker ibland, så var de flesta svaren dock relativt enhetliga. Många av de tillvägagångssätt som uppdagades i enkätsvaren har dessutom identifierats i tidigare undersökningar, av bland annat Laplante (2008) och Lee och Downie (2004). Det konstateras även i analysavsnittet att i förhållande till de främsta källorna för musikinformationssökning och -åtkomst som används, av målgruppen begränsas även sökmöjligheterna på en del punkter och vissa antaganden kan dras utifrån hur de går tillväga när de söker via tjänster som exempelvis Spotify och YouTube. Det vill säga genom att söka via exempelvis efter artist eller låt via en sökruta, efter (kollaborativa) spellistor eller browsing genom exempelvis relaterade artister. Dessa tjänster bär även på en underliggande social aspekt, på så sätt att exempelvis topplistor bygger på interaktion från en mängd olika användare. Det kan med andra ord hävdas att i

samband med med en del streamingtjänster är musiksökningar en social aktivitet, även om det inte nödvändigtvis upplevs som en sådan.

Intressant i sammanhanget är även vilken form specifika söksträngar kan bestå av, som exempelvis nämndes i en av intervjuerna: ”skivor med hårdrock” (Intervju 4, Stadsbiblioteket). Det bör dock påpekas att denna söksträng inte nödvändigtvis används av målgruppen för denna undersökning, då den genomfördes på Stadsbiblioteket i Malmö. Det framgår inte heller om den användes av någon som hör till gruppen musikintresserade. I detta avseende hade det troligtvis varit mer fördelaktigt att använda intervjuer som metod istället för enkäter, i den mening att med hjälp av följdfrågor undersöka mer djupgående angående exempelvis vilka ämnesord som används vid musiksökningar et cetera.

Respondenternas söksätt kan sägas ha förändrats i samband med framförallt övergången till det digitala musikformatet. Bland annat i form av att allt mer musik konsumeras i samband med detta format, vilket får konsekvensen att det även eftersöks mer musik. Detta gäller således musikinformationssökning såväl som -åtkomst, då många sökningar tycks genomföras via de tjänster musikinformationen finns tillgänglig för konsumtion på. Det kan även medföra konsekvenser i form av ett musikinformationsöverflöd, vilket tidigare identifierats av bland annat Fleischer (2009). I samband med den ökade tillgängligheten kan det med andra ord bli allt mer komplicerat för användare att navigera när de söker efter musik. Detta behöver dock inte vara en negativ konsekvens, då det ökar möjligheten för spontana sökfynd, vilket bland annat uppskattades av en enkätrespondent.

En problematisk aspekt av det förändrade söksättet som bör nämnas är huruvida det är själva formatet eller internet som har varit den reformerande faktorn. Vanligt förekommande i enkätsvaren var att respondenterna började söka via internet i samband med att formatet skiftade till det digitala. Samtidigt är det inte märkvärdigt, då dessa är tätt sammankopplade och det oftast krävs en internetsökning för att komma åt de digitala musikformaten. Om det med andra ord enbart rör sig om en musikinformationssökning (och inte nödvändigtvis åtkomst) kan internet sägas vara den förändrande faktorn, medan om det handlar om exempelvis att konsumera digital musik kan det hävdas vara själva formatet som står för förändringen. Utifrån McLuhans (1964) teori kan en dock hävda att såväl internet som digitala musikformat bidragit till förändringen, det vill säga att de inte bör skiljas åt. Utöver skiftet till det digitala uppdagades det inte i undersökningen huruvida det inträffat någon förändring av sökbeteende vid något annat musikformatskifte.

De sociala medierna och apparna kan till viss del sägas ha förändrat, på så sätt att musikdelningar, och för all del musikinformationssökningar, inte längre är begränsade av det fysiska rummet. Men utöver detta kan det likställas med hur människor delade musik innan internet fanns, via tips från vänner och så vidare. Det har helt enkelt lämnat det fysiska rummet och gått över till det digitala, vilket i vissa aspekter har skapat fler möjligheter för användarna där upphörandet av det fysiska rummets begränsningar är den mest anmärkningsvärda. I fråga om vad specifikt appar har tillfört till detta framgår inte i denna undersökning, helt enkelt på grund av att det inte fått något fokus hos respondenterna. Det bör dock påpekas att flera sociala

medier förekommer i app-form vilket leder till att de enkelt kopplas samman, men som på det stora hela fyller en ömsesidig funktion.

De två frågeställningar som är kopplade till bibliotekskontexten hänger samman med varandra på ett sådant sätt att de även här kommer att presenteras tillsammans. De var formulerade som följer:

- Hur och varför har musikformatskiftet påverkat musikbibliotek och biblioteks musikavdelningar i allmänhet och Musikhögskolans bibliotek, samt Stadsbiblioteket, i Malmö i synnerhet?
- Vad har personal vid Musikhögskolans bibliotek, samt Stadsbiblioteket, i Malmö för framtidssyn på konsekvenserna av dessa förändringar av musikformat och musiksökningar?

Även i detta fall har det fysiska rummet mer och mer tappat sin betydelse och det frågas, samt lånas ut, mindre CD-skivor än vad det gjorde tidigare på ovannämnda bibliotek. Dock är utlånen på dessa bibliotek relativt många, vilket den intervjuade personalen vid Stadsbiblioteket själva var en aning förvånade över (Intervju 4, Stadsbiblioteket) Förmedlingen, i kombination med sovrandet, av musik lyfts fram som allt viktigare i samband med att de digitala musiktjänsterna tar över mer och mer, till en relativt låg kostnad för användarna dessutom. I koppling till detta kan biblioteken även arbeta mer gränsöverskridande i sin förmedlande verksamhet och agera obundet till sina musikbestånd. Detta ansågs, i en av intervjuerna, vara en nödvändighet på grund av den ökade tillgängligheten som enligt respondenten medför att det förekommer mycket musik av sämre kvalitet (Intervju 3, Musikhögskolan).

Att de fysiska musikformaten försvinner mer och mer problematiserades även av personal vid såväl Musikhögskolans bibliotek som Stadsbiblioteket (Intervju 1, Musikhögskolan; Intervju 4, Stadsbiblioteket). Dels på så sätt att möjligheterna för uppspelning av äldre format minskar, vilket på längre sikt kan leda till att viss musik går förlorad. Detta blir problematiskt ifall bibliotekens fysiska musikbestånd gallras bort, och sedan efterfrågas i koppling till att olika streamingtjänster läggs ner eller dylikt.

Uppfattningen som personalen har angående användares förändrade söksätt är dels att de flesta användare är vana vid att skriva längre söksträngar via kommersiella sökmotorer och dels att de inte riktigt förstår hur en går tillväga för att göra mer avancerade sökningar även om det kan existera ett underliggande behov för detta (Intervju 4, Stadsbiblioteket; Intervju 3, Musikhögskolan). Detta påverkar biblioteken på olika sätt, bland annat genom att besökare inte hittar vad de söker om de använder sig av en dator (beroende på hur bibliotekets sökmotor är uppbyggd). Saknas det en vana att söka direkt i fysiska samlingar kan det även bli problematiskt att göra detta på ett bibliotek.

6.3 Förslag på vidare forskning

Denna kvalitativa undersökning har, vilket även gäller flera andra kvalitativa undersökningar, varit väldigt begränsad i sin omfattning avseende målgrupp och antalet respondenter. Detta bär på såväl för- och nackdelar. Bland annat kan det inte göras några generaliseringar som placeras i ett större sammanhang. Däremot skapas det en mer djupgående inblick i de problem som diskuterats i förhållande till undersökningens målgrupp.

Som påpekades i föregående avsnitt med uppsatsens slutsatser, gav inte enkätsvaren samma djupgående inblick i vilken form mer exakta söksträngar kan ta sig i musiksöknings-sammanhang, som kanske en annan undersökningsmetod hade gjort. Exempelvis hade en undersökning av olika biblioteks (fysiska såväl som digitala) sökmotorers vanligaste söksträngar efter musik kunnat ge en god inblick i hur specifika sökningar kan se ut. Detta för att till exempel bidra till bättre och mer lättnavigerade söksystem vid olika sorters musikbibliotek, vilket till exempel IMIRSEL-projektet strävat efter.

Som påpekades under rubriken ”1.4 Avgränsningar” i uppsatsens inledning ämnades det inte undersökas hur biblioteken bör förmedla musik i samband med att den konsumeras mer och mer digitalt, eller presentera några lösningar på de förändringar som sker i samband med detta. Dessa aspekter kan istället tänkas fungera som utgångspunkter för vidare forskning kring musikinformationssökning och -åtkomst inom en bibliotekskontext, med resultaten från denna undersökning samt från den tidigare forskningen som grund.

8. Litteraturförteckning

Alvesson, M. & Sköldböck, K. (1994). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur, 8 tr., 2001.

Anderies, J. (2005). The promise of online music: Both library and commercial initiatives are opening up music in new ways, *Library Journal*, 1 juni 2005, ss. 44-46.

Drotner, K. (2011). *Mediehistorier*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Eljertsson, G. (1996). *Enkäten i praktiken: En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur, 7 tr., 2003.

Federman, M. (2004). *What is the Meaning of the Medium is the Message?* [Elektronisk resurs] Tillgänglig: http://individual.utoronto.ca/mark_federman/article_mediumisthemessage.htm [2013-02-04].

Fleischer, R. (2009). *Det postdigitala manifestet – Hur musik äger rum*. Stockholm: Ink Bokförlag.

Fleischer, R. (2012). *Musikens politiska ekonomi: lagstiftningen, ljudmedierna och försvaret av den levande musiken, 1925-2000*. Diss. Lund: Lunds universitet.

Hjørland, B. (2011). Theoretical clarity is not 'Manicheanism': A reply to Marcia Bates, *Journal of Information Science*, Vol. 37, No 5, ss. 546-550.

International Music Information Retrieval Systems Evaluation Laboratory (IMIRSEL). (2010). [Webbsida] Tillgänglig: <http://music-ir.org/> [2012-12-17].

Intäkter från strömmad musik ökar (2012), *Dagens nyheter*, 16 augusti. [Elektronisk resurs] Tillgänglig: <http://www.dn.se/ekonomi/intakter-fran-strommad-musik-okar> [2013-04-27].

Johansson, A. (2012) *Musikbibliotek 2.0 : Förmedling av institutionen och individen på folkbibliotekens musikbloggar*. Lund: Lunds universitet, ABM-masterprogrammet / Biblioteks- och informationsvetenskap.

Karamuftuoglu, M. (1998). Collaborative Information Retrieval: Toward a Social Informatics View of IR Interaction, *Journal of the American Society for Information Science*, oktober 1998, ss. 1070-1080.

Laplante, A. (2008). *Everyday Life Music Information-seeking Behaviour of Young Adults: An Exploratory Study*. Montréal.

Laplante, A. & Downie, J. S. (2011). The utilitarian and hedonic outcomes of music information-seeking in everyday life, *Library & Information Science Research*, Nr. 33, ss. 202-210.

Lee, J. H. & Downie, J. S. (2004). Survey of Music Information Needs, Uses, and Seeking Behaviours: Preliminary Findings, *Fifth International Conference on Music information Retrieval*, Barcelona. [Elektronisk resurs]. Tillgänglig via IMIRSELS webbsida: <http://music-ir.org/> [2012-12-17].

Liew, C. L. (2009). Digital library research 1997-2007: Organisational and people issues, *Journal of Documentation*, Vol. 65 (2), ss. 245-266.

Malmö Stadsbibliotek (u.å.). [Webbsida] Tillgänglig: <http://www.malmo.se/Medborgare/Biblioteken/Tips-och-teman/Musik.html> [2013-04-16].

McLuhan, M. (1964). *Understanding Media: The Extensions of Man*, New York: McGraw-Hill.

McLuhan, M. (2001). *Media*. [Ny utg.] Skarpnäck: Pocky/Tranan.

Menn, J. (2003). *All the rave: the rise and fall of Shawn Fanning's Napster*. New York: Crown Business.

Meyrowitz, J. (2005). Medium theory. I Genosko, G. (red.), *Marshall McLuhan: Critical Evaluations in Cultural Theory*, Vol. 2, ss. 122-147.

Mild, U. (2004). *Musik på Internet - framtiden för bibliotekens musikavdelningar?* Borås: Högsk. i Borås, Bibliotekshögskolan/Biblioteks- och informationsvetenskap.

Musikförsäljningen ökade 2012 (2013). *Dagens nyheter*, 9 april. [Elektronisk resurs] Tillgänglig: <http://www.dn.se/kultur-noje/musik/musikforsaljningen-okade-2012> [2013-04-27].

Nationalencyklopedin (2013). Sociala medier. [Elektronisk resurs] Tillgänglig: <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/sociala-medier> [2013-04-25].

Olsson, L. (2013). "En studie av bokhandeln 2002 till 2012: Bokförsäljningen har minskat med en tredjedel sedan 2002", *Svensk Bokhandel*. Nr. 8, 2013. [Elektronisk resurs]. Tillgänglig: <http://www.svb.se/debatt/en-studie-av-bokhandeln-2002-till-2012> [2013-05-22].

Ong, W. J. (1990). *Muntlig och skriftlig kultur: teknologiseringen av ordet*. Göteborg: Anthropos.

Provenzo, Eugene F. Jr. (2005) Marshall McLuhan: Thirty years later. I Genosko, G. (red.), *Marshall McLuhan: Critical Evaluations in Cultural Theory*, Vol. 3, ss. 11-16.

Rörbecker, M. (2010). Kraftigt uppsving för vinylskivan, *Dagens nyheter*, 25 maj. [Elektronisk resurs] Tillgänglig: <http://www.dn.se/kultur-noje/musik/kraftigt-uppsving-for-vinylskivan> [2013-04-27].

Steiner, A. (2009). *Litteraturen i mediesamhället*. Lund: Studentlitteratur.

Spotify. (u.å). [Webbsida] Tillgänglig: <http://support.spotify.com/se/learn-more/guides/#!/article/Search-for-music> [2013-04-22].

Talja, S. (2001). *Music, Culture, and the Library: An Analysis of Discourses*, Lanham, Md.: Scarecrow Press.

Underhill, P. (2006). *Why we buy: shopping som vetenskap*. Västerås: Forma Publishing Group.

Waldenström, B. (red.) (2006). *Den svenska bokhandeln: en analys : en rapport från Bokbranschens finansieringsinstitut AB, BFI*. Stockholm: Bokbranschens finansieringsinstitut. [Elektronisk resurs] Tillgänglig: <http://forlaggare.se/sites/default/files/Den%20svenska%20bokhandeln.pdf> [2013-05-22].

Warr, R. & Goode, M. (2011). Is the music industry stuck between rock and a hard place? The role of the Internet and three possible scenarios, *Journal of Retailing and Consumer Services*, Nr. 18, ss. 126-131.

Wilson, T. D. (1981). On user studies and information needs, *Journal of Documentation*, Vol. 37 (1), ss. 3-15.

Wilson, T. D. (2006). On user studies and information needs, *Journal of Documentation*, Vol. 62 (6), ss. 658-670.

Wilson, T. D. (1997). Information behaviour: An interdisciplinary perspective, *Information Processing & Management*. Vol 33 (4), ss. 551-572.